

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій
Юридичний факультет
Кафедра кримінального права та правосуддя

**ТАКТИКА ТА МЕТОДИКА РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ
У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Методичні вказівки до семінарських занять
для підготовки здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
денної та заочної форми навчання
за спеціальністю 081 «Право»
освітньо-професійної програми
«Кримінальна юстиція (Суд. Прокуратура. Адвокатура)»

Обговорено і рекомендовано
на засіданні кафедри
кримінального права та правосуддя
Протокол № 2 від 02.09. 2019 року

Чернігів ЧНТУ 2019

Тактика та методика розслідування злочинів у сфері службової діяльності. Методичні вказівки до семінарських занять для здобувачів вищої освіти денної форми навчання спеціальності 081 «Право», освітньо-професійної програми Кримінальна юстиція (Суд. Прокуратура. Адвокатура)»/ Укл. : Головка М.Б. – Чернігів : ЧНТУ, 2019. – 57 с.

Укладач: Головка Михайло Борисович, професор кафедри кримінального права та правосуддя ЧНТУ, к.ю.н., доцент

Відповідальний за випуск: Коломієць Наталія Володимирівна, завідувач кафедри кримінального права та правосуддя, доктор юридичних наук, доцент.

Рецензент: Марущак Наталія Володимирівна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри теорії та історії держави і права, конституційного права юридичного факультету Навчально-наукового інституту права і соціальних технологій ЧНТУ

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ТАКТИКА ТА МЕТОДИКА РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»	6
1.1 Тематичний план навчальної дисципліни «Тактика та методика розслідування злочинів у сфері службової діяльності».....	6
1.2. Розподіл обсягу годин з дисципліни за темами, формами вивчення та контролю	12
1.3 Структура навчальної дисципліни	13
1.4. Методи поточного та підсумкового атестаційного контролю з дисципліни «Тактика та методика розслідування злочинів у сфері службової діяльності»	14
2. ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	19
2.1. Тема 1. Особливості організації та проведення допиту під час розслідування злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.	20
2.2 Тема 2. Особливості організації та проведення слідчого експерименту під час розслідування злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.	23
2.3 Тема 3. Тактика пред'явлення для впізнання під час розслідування злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.	26
2.4 Тема 4. Призначення та проведення судових експертиз під час розслідування злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.	29
2.5 Тема 5. Загальні положення криміналістичної методики розслідування злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг	32
2.6 Тема 6. Організаційно-правові і тактичні основи проведення окремих слідчих дій при розслідуванні злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг	35
2.7 Тема 7. Особливості методики розслідування зловживання владою, службовим становищем або повноваженнями. Розслідування службової недбалості.....	37
2.8 Тема 8. Особливості методики розслідування перевищення влади або службових повноважень	41
2.9 Тема 9. Особливості методики розслідування прийняття пропозиції обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою, а також незаконного збагачення	45
2.10 Тема 10. Особливості методики розслідування пропозиції, обіцянки або надання неправомірної вигоди службовій особі, а також зловживання впливом	48
3. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	52

ВСТУП

Досудове розслідування злочинів у сфері службової діяльності — це діяльність уповноважених правоохоронних органів, що полягає у збиранні, дослідженні, оцінці, перевірці та використанні фактичних даних з метою попередження, запобігання та розкриття злочинів у сфері службової діяльності, встановлення обставин вчинення кримінального правопорушення, забезпечення правильного застосування закону, та закінчується винесенням правозастосовного акту за її наслідками. У цьому процесі слідчий, детектив, прокурор, який здійснює процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, використовують широкий арсенал розроблених криміналістичною наукою засобів та способів.

Методика розслідування злочинів ґрунтується на наукових засадах попередніх розділів криміналістичної науки, у ній акумулюються теоретичні положення і практичні рекомендації, розроблені криміналістичною технікою та криміналістичною тактикою, тому питання методики розслідування вважаються ключовим у криміналістиці. Якщо предметом криміналістичних техніки й тактики є загальні рекомендації з використання науково-технічних засобів, криміналістичного версіювання та планування розслідування, проведення слідчих (розшукових) дій, то предметом криміналістичної методики є конкретні рекомендації щодо практичного застосування цих наукових положень у розслідуванні конкретних видів злочинів.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Тактика та методика розслідування злочинів у сфері службової діяльності» є дослідження механізму злочинної діяльності в сфері правовідносин службових осіб та процесу її розслідування й запобігання з використанням спеціальних засобів, прийомів та методів, розроблених на основі пізнання досягнень криміналістичної тактики і методики.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Тактика та методика розслідування злочинів у сфері службової діяльності» є складовою частиною юридичної освіти при підготовці юристів. Базуючись на теоретичних уявленнях про суспільство в цілому, про соціальні зв'язки, взаємодії, використовуючи як спеціальні, так і загальнонаукові знання спецкурсу «Тактика та методика розслідування злочинів у сфері службової діяльності» тісно пов'язаний з такими базовими дисциплінами кримінально-правового циклу, як криміналістика, кримінальне право, кримінальне процесуальне право, теорія доказування, кримінологія. Міждисциплінарні зв'язки дозволяють сформулювати у здобувачів вищої освіти цілісний науковий світогляд, вміння використовувати знання суміжних дисциплін, що є вкрай необхідним для використання у практичній діяльності.

Згідно із навчальним планом, крім лекційного курсу з навчальної дисципліни «Тактика та методика розслідування злочинів у сфері службової діяльності», передбачено семінарські заняття, що проводяться з метою

контролю підготовки та оцінки рівня знань здобувачів вищої освіти, а також самостійна робота здобувачів вищої освіти.

Методичні вказівки підготовлені для здобувачів вищої освіти навчально – наукового інститута права і соціальних технологій Чернігівського національного технологічного університету спеціальності 081 – «Право», відповідають програмі навчальної дисципліни «Тактика та методика розслідування злочинів у сфері службової діяльності» та можуть використовуватись як для проведення семінарських занять, так і для самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

Метою даного навчально-методичного видання є сприяння формуванню у здобувачів вищої освіти ННІ права і соціальних технологій Чернігівського національного технологічного університету навичок самостійної навчальної, науково-дослідної й практичної роботи, а також допомога здобувачам вищої освіти в опрацюванні питань, які виносяться на семінарські заняття.

1. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ТАКТИКА ТА МЕТОДИКА РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ У СФЕРІ СЛУЖБОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

«Тактика та методика розслідування злочинів у сфері службової діяльності» - це спеціалізований курс, який вивчається майбутніми фахівцями в галузі права та досліджує проблемні питання діяльності уповноважених співробітників правоохоронних органів, що полягає у збиранні, дослідженні, оцінці, перевірці фактичних даних під час досудового розслідування з використанням спеціальних засобів, прийомів та методів, розроблених криміналістичною наукою.

Мета даного курсу полягає в оволодінні здобувачами вищої освіти глибокими теоретичними знаннями щодо використання методів, засобів, прийомів криміналістичної тактики і методики, як надійних інструментів для застосування при розслідуванні злочинів у сфері службової діяльності.

Завданнями вивчення дисципліни є: поглиблене опанування здобувачами вищої освіти положеннями криміналістичної тактики і методики щодо організації та проведення досудового розслідування, набуття спеціальних практичних навичок і вмій ефективного застосування криміналістичних знань, техніко-криміналістичних засобів і методів у практичній діяльності по розкриттю, розслідуванню і попередженню злочинів у сфері службової діяльності.

1.1 Тематичний план навчальної дисципліни «Тактика та методика розслідування злочинів у сфері службової діяльності»

Змістовий модуль 1. Поняття, наукові основи та загальні положення криміналістичної тактики розслідування злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

Тема 1. Особливості організації та проведення допиту під час розслідування злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

Поняття, значення і види допиту. Забезпечення законності під час проведення допиту. Активність і наступальність допиту. Межі допустимості психологічного впливу на допитуваного. Етика допиту.

Фактори, що впливають на формування і дачу показань. Використання даних логіки, психології, педагогіки та інших наук у тактиці допиту.

Підготовка до допиту. Визначення предмета допиту. Прийоми встановлення психологічного контакту з допитуваним. Тактичні прийоми допиту: надання допомоги допитуваному у відновленні забутого, викриття

неправдивих показань, подолання позиції відмови від дачі показань, використання доказів.

Тактика допиту потерпілих, свідків. Тактичні прийоми допиту підозрюваних і обвинувачених. Особливості допиту підозрюваних, обвинувачених у груповій справі. Тактика допиту неповнолітніх. Допит за участю перекладача, спеціаліста.

Фіксація ходу і результатів допиту. Технічні засоби фіксації показань.

Тема 2. Особливості організації та проведення слідчого експерименту під час розслідування злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

Поняття, мета і види слідчого експерименту. Учасники слідчого експерименту. Підготовка до проведення слідчого експерименту. Залучення спеціалістів. Тактичні правила проведення слідчого експерименту.

Мета перевірки показань на місці події. Зміст, тактичні прийоми підготовки та перевірка показань на місці події.

Фіксація ходу результатів слідчого експерименту. Оцінка і використання одержаних результатів у розслідуванні.

Тема 3. Тактика пред'явлення для впізнання під час розслідування злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

Поняття, сутність і види пред'явлення для впізнання. Психологічні аспекти пред'явлення для впізнання. Підготовка до пред'явлення для впізнання. Порядок пред'явлення для впізнання живих осіб, речей, трупів, тварин. Тактичні прийоми пред'явлення для впізнання. Особливості пред'явлення для впізнання людей за голосом, динамічними властивостями. Проведення впізнання за фотознімками, відео - матеріалами.

Фіксація ходу і результатів пред'явлення для впізнання у розслідуванні злочинів. Відеозйомка та звукозапис при пред'явленні для впізнання.

Тема 4. Призначення та проведення судових експертиз під час розслідування злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

Поняття спеціальних знань, і форми використання у кримінальному провадженні.

Поняття, сутність і види судових експертиз. Система судово-експертних установ в Україні.

Підготовка до проведення експертизи. Визначення мети і обсягу дослідження. Формулювання завдання. Вибір експертної установи або

експерта. Поняття і види зразків для порівняльного дослідження. Одержання зразків для проведення експертизи. Організація і проведення додаткової, повторної, комісійної і комплексної експертиз.

Критерії оцінки достовірності висновку експерта. Висновок експерта, його структура та зміст.

Змістовий модуль 2. Поняття, наукові основи та загальні положення криміналістичної методики розслідування злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

Тема 5. Загальні положення криміналістичної методики розслідування злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг

Поняття, значення і задачі криміналістичної методики. Методика в системі криміналістики.

Структура криміналістичної методики, її загальні положення, принципи і наукові основи. Потреби слідчої практики, як умова розвитку криміналістичної методики. Структура і види окремих методик розслідування злочинів. Напрямки удосконалення криміналістичних методик. Етапи розслідування і їх характеристика. Профілактична діяльність слідчого.

Криміналістична характеристика злочинів: поняття і структура. Значення криміналістичної характеристики у розробці методики розслідування злочинів. Класифікація злочинів. Співвідношення криміналістичної, кримінально-правової і кримінологічної характеристик злочину.

Елементи криміналістичної характеристики злочинів. Зв'язки елементів криміналістичної характеристики конкретних видів злочинів. Використання цих даних в побудові методики розслідування злочинів.

Тема 6. Організаційно-правові і тактичні основи проведення окремих слідчих дій при розслідуванні злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг

Особливості початку кримінального провадження. Типові слідчі ситуації, зміст початкових слідчих дій. Вилучення і дослідження документів з метою встановлення характеру порушення службовою особою. Тактична операція "затримання на гарячому" та використання оперативно-розшукових заходів у ході розслідування одержання неправомірної вигоди. Тактичні особливості проведення інших слідчих дій. Призначення і проведення експертиз у справах про службові злочини.

Змістовий модуль 3. Методика розслідування окремих злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг

Тема 7. Особливості методики розслідування зловживання владою, службовим становищем або повноваженнями. Розслідування службової недбалості.

Криміналістична характеристика зловживання владою або службовим становищем. Поняття зловживання владою або службовим становищем, його співвідношення з поняттям зловживання повноваженнями. Об'єкт і об'єктивна сторона. Характеристика діяння. Наслідки злочину та їх види. Момент закінчення злочину. Суб'єктивна сторона. Особливості форми вини. Мотиви злочину та їх значення для кваліфікації злочину. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі ознаки. Особливості кримінально-правового визначення поняття працівника правоохоронного органу. Відмежування зловживання владою або службовим становищем від привласнення, розтрата або заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем.

Криміналістична характеристика зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми. Поняття зловживання повноваженнями, його співвідношення з поняттям зловживання владою або службовим становищем. Об'єкт і об'єктивна сторона. Характеристика діяння. Наслідки злочину та їх види. Момент закінчення злочину. Суб'єктивна сторона. Особливості форми вини. Мета вчинення злочину та її значення для кваліфікації злочину. Поняття неправомірної вигоди. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі ознаки. Відмежування цього злочину від привласнення, розтрата або заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою своїм службовим становищем.

Криміналістична характеристика зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги. Поняття зловживання повноваженнями, його співвідношення з поняттям зловживання владою або службовим становищем. Об'єкт і об'єктивна сторона. Характеристика діяння. Наслідки злочину та їх види. Момент закінчення злочину. Суб'єктивна сторона. Особливості форми вини. Мета вчинення злочину та її значення для кваліфікації злочину. Поняття неправомірної вигоди. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі ознаки. Поняття особи похилого віку. Кваліфікація вчинення цього злочину повторно. Поняття тяжких наслідків, їх види та вирішення питання про необхідність додаткової кваліфікації вчиненого за іншими статтями Кримінального кодексу України. Відмежування цього злочину від привласнення або розтрата чужого майна. Кваліфікація цього злочину при конкуренції статей Кримінального кодексу України.

Криміналістична характеристика службової недбалості. Поняття службової недбалості. Об'єкт і об'єктивна сторона. Характеристика діяння. Наслідки злочину та їх види. Момент закінчення злочину. Суб'єктивна сторона. Особливості форми вини. Особливості суб'єкта злочину. Кваліфікуючі ознаки. Поняття тяжких наслідків та їх види. Відмежування від зловживанням владою, службовим становищем або повноваженнями.

Особливості початку досудового розслідування. Збір і перевірка первинної інформації про вчинення злочину. Формування типових версій. Планування розслідування. Організація та проведення невідкладних та першочергових слідчих дій.

Наступний етап досудового розслідування. Специфіка провадження слідчих (розшукових) дій під час подальшого розслідування. Особливості подолання протидії розслідуванню.

Тема 8. Особливості методики розслідування перевищення влади або службових повноважень

Криміналістична характеристика перевищення влади або службових повноважень. Поняття перевищення влади або службових повноважень. Об'єкт і об'єктивна сторона. Характеристика дій, види перевищення влади або службових повноважень. Наслідки злочину та їх види. Момент закінчення злочину. Суб'єктивна сторона. Особливості форми вини. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Особливості початку досудового розслідування перевищення влади або службових повноважень. Збір і перевірка первинної інформації про перевищення влади або службових повноважень. Формування типових версій. Планування розслідування. Організація та проведення невідкладних та першочергових слідчих дій.

Наступний етап досудового розслідування перевищення влади або службових повноважень. Специфіка провадження слідчих (розшукових) дій під час подальшого розслідування. Особливості подолання протидії розслідуванню прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою.

Тема 9. Особливості методики розслідування прийняття пропозиції обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою, а також незаконного збагачення

Криміналістична характеристика прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою. Об'єкт і предмет злочину. Поняття неправомірної вигоди та її відмежування від дарунка (пожертви). Об'єктивна сторона. Види дій та їх характеристика. Момент закінчення злочину. Суб'єктивна сторона. Пов'язаність умислу особи, яка вчинює цей злочин, з умислом особи, яка пропонує або надає неправомірну

вигоду. Мотив злочину та його значення для кваліфікації злочину. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі ознаки. Диференціація кримінальної відповідальності залежно від розміру неправомірної вигоди. Поняття вимагання неправомірної вигоди та його значення для кваліфікації злочину і вирішення питання про відповідальність особи, яка пропонувала, обіцяла чи надала неправомірну вигоду.

Криміналістична характеристика незаконного збагачення. Особливості характеру суспільної небезпечності цього злочину і його відмінність від характеру суспільної небезпечності підкупу службової особи та одержання останньою неправомірної вигоди шляхом вимагання. Об'єкт і предмет злочину. Об'єктивна сторона. Види дій та їх характеристика. Момент закінчення злочину. Суб'єктивна сторона. Мотив одержання неправомірної вигоди та його значення для кваліфікації злочину. Особливості суб'єкта злочину. Кваліфікуючі ознаки.

Особливості початку досудового розслідування прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою. Збір і перевірка первинної інформації про прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою. Формування версій. Планування розслідування. Організація та проведення невідкладних та першочергових слідчих дій.

Наступний етап досудового розслідування прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою. Специфіка провадження слідчих (розшукових) дій під час подальшого розслідування. Особливості подолання протидії розслідуванню прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою.

Тема 10. Особливості методики розслідування пропозиції, обіцянки або надання неправомірної вигоди службовій особі, а також зловживання впливом

Криміналістична характеристика пропозиції, обіцянки або надання неправомірної вигоди службовій особі. Об'єкт і предмет злочину. Поняття неправомірної вигоди та її відмежування від дарунка (пожертви). Об'єктивна сторона. Види дій та їх характеристика. Момент закінчення злочину. Суб'єктивна сторона. Пов'язаність умислу особи, яка вчинює цей злочин, з умислом особи, яка приймає пропозицію, обіцянку або одержує неправомірну вигоду. Суб'єкт злочину. Кваліфікуючі ознаки. Кваліфікація вчинення цього злочину повторно і його відмежування від продовжуваного злочину. Поняття особи, яка займає відповідальне або особливо відповідальне становище. Особливості вчинення цього злочину за попередньою змовою групою осіб або організованою групою осіб чи її учасником.

Криміналістична характеристика зловживання впливом. Особливості конструкції статті Кримінального кодексу України, що передбачає відповідальність за цей злочин. Склади злочину. Особливості характеру суспільної небезпечності цього злочину і його відмінність від характеру суспільної небезпечності незаконного збагачення. Об'єкт і предмет злочину. Поняття неправомірної вигоди та її відмежування від дарунка (пожертви). Об'єктивна сторона. Характеристика пропозиції, надання і одержання неправомірної вигоди. Поняття осіб, уповноважених на виконання функцій держави, та його значення для кваліфікації цього злочину. Момент закінчення злочину. Суб'єктивна сторона. Мотив вчинення злочину та його значення для кваліфікації злочину. Суб'єкт злочину. Проблема визначення суб'єкта одержання неправомірної вигоди або пропозиції здійснити вплив за надання такої вигоди.

Особливості початку досудового розслідування пропозиції, обіцянки або надання неправомірної вигоди службовій особі. Збір і перевірка первинної інформації про вчинення пропозиції, обіцянки або надання неправомірної вигоди службовій особі. Формування версій. Планування розслідування, організація та проведення невідкладних та першочергових слідчих дій.

Наступний етап досудового розслідування пропозиції, обіцянки або надання неправомірної вигоди службовій особі. Специфіка провадження слідчих (розшукових) дій під час подальшого розслідування. Особливості подолання протидії розслідуванню пропозиції, обіцянки або надання неправомірної вигоди службовій особі.

1.2. Розподіл обсягу годин з дисципліни за темами, формами вивчення та контролю

Загальний обсяг годин навчальної дисципліни – 120 годин, з них 20 годин – лекції, 20 годин – семінарські заняття, 80 годин – самостійна робота.

1.3 Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем		Кількість годин для денної/заочної форми навчання									
		Всього		У тому числі							
				Лек.		Пр.		Лаб.		С.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Змістовий модуль 1. Поняття, наукові основи та загальні положення криміналістичної тактики розслідування злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг											
1	Особливості організації та проведення допиту під час розслідування злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.	12	15	2	2	2	2	0	0	8	11
	Особливості організації та проведення слідчого експерименту під час розслідування злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.	12	11	2	0	2	0	0	0	8	11
2	Тактика пред'явлення для впізнання під час розслідування злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.	12	11	2	0	2	0	0	0	8	11
	Призначення та проведення судових експертиз під час розслідування злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.	12	11	2	0	2	0	0	0	8	11
Разом за змістовим модулем 1		48	48	8	2	8	2	0	0	32	44
Змістовий модуль 2. Поняття, наукові основи та загальні положення криміналістичної методики розслідування злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.											
5	Загальні положення криміналістичної методики розслідування злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг	12	15	2	2	2	2	0	0	8	11

6 Організаційно-правові і тактичні основи проведення окремих слідчих дій при розслідуванні злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг	12 11	2 0	2 0	0 0	8 11
Разом за змістовим модулем 2	24 26	4 2	4 2	0 0	16 22
Змістовий модуль 3. Методика розслідування окремих злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг					
6 Особливості методики розслідування владю, службовим становищем або повноваженнями. Розслідування службової недбалості.	12 15	2 2	2 2	0 0	8 11
7 Особливості методики розслідування перевищення влади або службових повноважень	12 11	2 0	2 0	0 0	8 11
8 Особливості методики розслідування прийняття пропозиції обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою, а також незаконного збагачення	12 11	2 0	2 0	0 0	8 11
Особливості методики розслідування пропозиції, обіцянки або надання неправомірної вигоди службовій особі, а також зловживання впливом	12 9	2 0	2 0	0 0	8 9
Разом за змістовим модулем 3	48 46	8 2	8 2	0 0	32 42
Усього годин за дисципліну	120 120	20 6	20 6	0 0	80 108

1.4. Методи поточного та підсумкового атестаційного контролю з дисципліни «Тактика та методика розслідування злочинів у сфері службової діяльності»

Поточний контроль проводиться шляхом спілкування зі здобувачами вищої освіти під час лекцій, семінарських занять та консультацій, опитувань здобувачів вищої освіти під час захисту індивідуальних робіт, тестування, опитування здобувачів вищої освіти з питань, що виносяться на самостійне опрацювання.

Після завершення вивчення змістових модулів наприкінці семестру проводиться контрольна робота. Варіанти завдань до контрольної роботи знаходяться в пакеті документів на дисципліну.

Бали, які набрані здобувачем вищої освіти під час поточного контролю, дораховуються до модульних оцінок.

Підсумковий контроль включає модульний та семестровий контроль. Модульний контроль проводиться у вигляді письмової відповіді.

Семестровий контроль за результатами вивчення дисципліни проводиться в останній атестаційний тиждень семестру (сесію) шляхом зваженого додавання результатів модульного контролю та постановки підсумкової оцінки до екзаменаційної відомості.

Види робіт та розподіл балів, які отримує здобувач вищої освіти

№	Вид роботи	Кількість балів за семестр
1.	Робота на семінарському занятті	0-20
2.	Письмові роботи за результатами модульного контролю	0-10
3.	Написання есе (реферату)	0-5
4.	Наукова робота (написання наукових статей, тез доповідей)	0-10
5.	Індивідуальна робота здобувача вищої освіти	0-10
6.	Підсумкова контрольна робота (одна в семестр)	0-5
7.	Результати диференційованого заліку	0-40
	Кількість балів, яку здобувач вищої освіти може отримати при семестровому контролі за різні види роботи враховуючи кількість семінарських та лекційних занять	0-100

Примітка: кількість та види робіт, що підлягають оцінюванню, залежить від обсягу лекційних та семінарських годин у семестрі і визначаються викладачем.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
66-74	D	задовільно	
60-65	E		
0-59	FX	незадовільно	не зараховано

Пояснення видів робіт та вимоги до їх оцінювання

1. Робота на семінарському занятті

Усне опитування - включає в себе опитування за будь-яким питанням, винесеним на семінарське заняття (за вибором викладача), відповідь на питання інших здобувачів вищої освіти, запитання здобувачів вищої освіти до інших здобувачів, відповідей інших здобувачів, відповідь на питання для повторення (з тем, що було вивчено раніше), відповіді на контрольні питання з теми семінарського заняття.

Максимальна кількість балів може бути виставлена здобувачам вищої освіти, підготовленим до відповідей на усі питання теми.

Оцінюючи відповідь, викладач керується такими критеріями, як: правильність відповідей на питання, повнота і конкретність відповіді, ступінь використання наукових і нормативних джерел, уміння пов'язати теорію з практикою, логіка і аргументованість викладу думок, культура мови.

Письмове опитування на семінарі проводиться на початку кожного заняття (5-10) хвилин. Викликаються 4-6 здобувачі вищої освіти, які повинні дати відповіді на запитання, запропоновані викладачем на його розсуд. Це можуть бути питання як теми даного семінарського заняття, так і з попередніх тем.

Метою проведення письмового опитування є перевірка здобувачів вищої освіти до семінарського заняття та вміння змістовно та коротко викласти окремі питання теми.

Оцінюючи відповідь, викладач керується такими критеріями: повнота, правильність та стислість відповіді, логіка і аргументованість викладу думок.

Вирішення тестових завдань проводиться на початку кожного семінарського заняття (5-10) хвилин. Викладачем також викликаються 4-6 здобувачів вищої освіти, які повинні дати відповіді на тестові запитання запропоновані викладачем.

Обговорення есе, реферування наукової літератури чи пошуку додаткової літератури) проводиться в ході семінарського заняття.

2. Письмова робота за результатами модульного контролю

Відповідно до програми навчальної дисципліни викладач організовує проведення письмових роботи за результатами вивчення кожного змістового модуля. Письмова робота може включати теоретичні питання, тестові та практичні завдання. Питання письмової роботи охоплюють всі теми відповідного змістового модуля. Максимальна кількість балів, яку здобувач вищої освіти може отримати за результатами однієї письмової роботи становить 10 балів.

3. Написання есе (реферату)

Есе (реферат). Викладачем визначаються проблемні теми для есе, пропонується дослідити їх та викласти власне бачення на проблему.

Критерієм оцінки есе є такі його параметри: виразно сформульована проблема; обґрунтування її актуальності; короткий огляд літературних джерел та поглядів різних (кількох) авторів на суть проблеми; логічна послідовність та аргументованість викладу змісту есе; наявність власної (авторської) позиції; пов'язаність змісту есе із сучасними українськими реаліями (практичними чи теоретичними); наявність висновку і посилань на джерела.

Вимоги до оформлення реферату:

Текст реферату оформлюється в редакторах Microsoft Word на сторінках формату А4.

Поля: ліве - 2,5 см, праве - 1 см, верхнє і нижнє - 2 см. Шрифт - Times New Roman, 12 або 14 пунктів.

Відступ абзацу (перший рядок від лівого краю) - 1,3 см.

Міжрядковий інтервал - одинарний.

Вирівнювання тексту - по ширині.

Всі сторінки реферату (крім титульного аркуша) повинні бути пронумеровані.

Реферат повинен містити наступні елементи:

Титульна сторінка.

Зміст (із зазначенням розділів реферату та номерів сторінок), або план (розділи реферату без зазначення номерів сторінок).

Вступ (короткий огляд проблеми, що розглядається в рефераті) - 1 стор.

Основна частина (розділи реферату та їх текст) 10-12 стор.

Висновки - 1 стор.

Список літературних джерел.

Пошук наукової літератури за певною темою

Викладачем пропонуються теми за курсом або його частиною, на які здобувачі вищої освіти мають в бібліотеці та в мережі Internet підібрати відповідну літературу. Така робота може виконуватись як усіма здобувачами вищої освіти, такі окремими здобувачами як індивідуальна робота.

4. Наукова робота (написання наукових статей, тез доповідей)

Наукові статті та тези доповідей для науково-практичних конференцій (семінарів) готуються здобувачами вищої освіти відповідно до інформаційних листів організаторів заходів.

5. Індивідуальна робота здобувачів вищої освіти

Індивідуальна робота здобувачів вищої освіти організовується і проводиться відповідно до вимог методичних вказівок до самостійної роботи здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни.

Підсумкова контрольна робота проводиться одна в семестр за результатами вивчення всіх змістових модулів.

Вона включає у себе теоретичні питання та тестові завдання. В завдання контрольної роботи можуть включатися питання з тем, вивчення яких не виносились на семінарські заняття, а також питання, які передбачені планом для самостійного вивчення.

Про проведення підсумкової роботи здобувачі вищої освіти попереджаються не менш як за тиждень. З переліком тем, питання з яких буде винесено на контрольну роботу, здобувачі вищої освіти теж ознайомлюються завчасно.

Після перевірки контрольної роботи та оголошення її результатів здобувачам вищої освіти надається можливість ознайомитись з власними роботами та завданнями для них, і при необхідності оспорити результати контрольної роботи.

2. ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарські заняття є ефективною формою організації навчання у закладі вищої освіти, з якими органічно поєднуються лекції. Така форма заняття відіграє важливу роль у вивченні дисципліни «Тактика та методика розслідування злочинів у сфері службової діяльності», оскільки:

- стимулює регулярне вивчення здобувачами вищої освіти першоджерел та іншої літератури, а також матеріалів лекційного курсу;
- закріплює знання, отримані здобувачами вищої освіти на лекції та під час самостійної роботи;
- дозволяє здобувачам вищої освіти перевірити правильність раніше отриманих знань, вичленувати в них найбільш важливе, істотне;
- формує навички самостійного мислення, усного виступу з теоретичних питань, привчаючи здобувачів вищої освіти вільно оперувати термінологією, основними поняттями і категоріями;
- дає можливість поєднати теоретичні знання із практичними навичками;
- надає можливість викладачу систематично контролювати рівень самостійної роботи здобувачів вищої освіти над першоджерелами, іншим навчальним матеріалом, ступінь їх уважності на лекціях.

Робота на семінарському занятті включає:

- усні опитування здобувачів вищої освіти, обговорення питань передбачених планом семінарських занять;
- коротке письмове опитування здобувачів вищої освіти з основних питань теми та вирішення тестових завдань;
- вирішення тестових завдань, кейсів;
- обговорення доповідей з питань, що пропонуються для самостійного вивчення здобувачами вищої освіти.

Самостійна робота є основним способом оволодіння здобувачем вищої освіти матеріалу у вільний від обов'язкових занять час, але її зміст визначається робочою програмою, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Самостійна робота здобувача вищої освіти з дисципліни «Тактика та методика розслідування злочинів у сфері службової діяльності включає»:

- поглиблене вивчення питань з кожної теми, враховуючи і ті, що виносяться на обговорення на семінарському занятті;
- пошук та аналіз додаткової рекомендованої літератури для виконання індивідуальних завдань;
- есе (реферат);
- реферування наукової літератури.

Окремим елементом самостійної підготовки є вирішення конкретних ситуацій (кейсів), які є типовими для кримінального провадження. Здобувачам вищої освіти особливо слід звернути увагу на, по-перше, необхідність обґрунтування рішення, яке приймається під час встановлення

правильної відповіді, по-друге, обов'язкове здійснення посилань на положення КПК України та використання основних засад криміналістичної тактики та методики розслідування злочинів.

2.1. Тема 1. Особливості організації та проведення допиту під час розслідування злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

1. Тактика слідчих (розшукових) дій: предмет, завдання, джерела та засоби.
2. Порядок виклику свідка для допиту. Процесуальний порядок виклику підозрюваного для допиту.
3. Допит: поняття, сутність та види. Поняття, види та роль психологічного впливу під час допиту. Допит свідка під час досудового розслідування в судовому засіданні.
4. Підготовка до допиту. Особливості організації допиту при розслідуванні злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.
5. Загальні положення тактики допиту. Особливості проведення допиту при розслідуванні злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.
6. Фіксація ходу та результатів допиту.

Теми есе (рефератів)

1. Предмет, завдання, джерела та засоби криміналістичної тактики.
2. Типові слідчі ситуації при розслідуванні злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.
3. Тактичний ризик під час розслідування злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.
4. Розвиток наукових уявлень про застосування психологічного впливу при проведенні слідчих дій у кримінальному провадженні про злочини у сфері службової діяльності.
5. Особливості тактики допиту службових осіб, підозрюваних у вчиненні викрадення чужого майна з використанням службового становища за попередньою змовою групою осіб.

Практичні завдання

Завдання 1

1. Проаналізуйте наведену у фабулі ситуацію та визначіть попередню кваліфікацію.

2. За наведеною фабулою складіть алгоритм початкових (невідкладних) дій слідчого, визначіть коло осіб, які підлягають допиту (з урахуванням процесуального статусу).

Відповідь обґрунтуйте з посиланнями на нормативно-правові акти.

Фабула: 8 вересня 2018 року до ГУ НП в Чернігівській області із заявою про вимагання неправомірної вигоди звернувся приватний підприємець Голобоков М.П. та повідомив, що з метою узгодження питання про виділення йому місця для встановлення торговельної палатки мав розмову з директором Чернігівського центрального ринку Крикуном П.П. У процесі спілкування останній дав зрозуміти, що справа може бути вирішена лише за відповідну винагороду та назвав надто значну суму - 1000\$.

З метою викриття хабарника пакунок з грошима працівники підрозділу кримінальної поліції обробили відповідним хімічним складом. 10 жовтня 2018 р., в процесі проведення операції Голобоков М.П. передав Крикуну П.П. цей пакунок в службовому кабінеті директора ринку. Розмову між вказаними особами в момент передачі грошей було оперативним шляхом зафіксовано за допомогою засобів аудіозапису. Пакунок з хабаром у присутності понятих було виявлено та вилучено слідчим під час огляду кабінету директора ринку. Він знаходився серед паперів на столі Крикуна П.П. Як пояснив останній, він не має відношення до пакунку та йому не відомо, звідки той з'явився в його кабінеті. В процесі огляду на столі у том же кабінеті було виявлено перекидний календар, відкритий на аркуші за 10 жовтня, який містив запис у вигляді: "Голобоков-шт., Берадзе-1,5" Календар у процесу огляду також вилучено слідчим.

Завдання 2

Питання для самоконтролю

1. Сформулюйте визначення допиту.
2. З'ясування яких обставин входить до предмета допиту?
3. Класифікуйте види допиту.
4. Які принципи проведення допиту Ви знаєте?
5. Сформулюйте критерії допустимості тактичних прийомів допиту.
6. Які дії виконує слідчий на стадії підготовки до допиту?
7. На які стадії поділяється робочий етап допиту? Охарактеризуйте їх.
8. Назвіть класифікацію тактичних прийомів.
9. Які види питань до допитуваного Ви знаєте?
10. Назвіть загальні правила складання протоколу допиту.

Завдання 3

Відповідно до наведеної в **Завданні 1** фабули складіть плани допитів осіб (з урахуванням їх процесуального статусу).

Рекомендована література

1. Баулін О.В. Досудове розслідування за новим КПК України: сучасна концепція і традиції / О.В. Баулін, А.О. Ляш // Правничий часопис Донецького університету. – 2012. – № 2 (28). – С. 83–90.
2. Бишевец О. В. Тактико-психологічне забезпечення проведення окремих слідчих (розшукових) дій: навч. посібник / О. В. Бишевец – К.: Алерта, 2015. 140 с.
3. Глазырин Ф.В. Психология следственных действий / Ф.В. Глазырин. – Волгоград: ВСШ МВД СССР, 1983. – 136 с.
4. Головка М.Б. Професійно-психологічні детермінанти ефективної взаємодії слідчих та працівників оперативних підрозділів у процесі розкриття і розслідування злочинів. / М.Б. Головка // Право і суспільство. – 2010. – № 6. – С. 247-252
5. Головка М.Б. Шляхи оптимізації професійної взаємодії слідчого з працівниками оперативних підрозділів. / М.Б. Головка // Збірник наукових праць «Держава і право», К., 2010. – Випуск 50. - С. 557-562.
6. Головка М.Б. Свідок у кримінальному провадженні. / М.Б. Головка // Jurnalul juridic national: teorie și practică : науково-практичне видання Республіки Молдова. – 2017. - № 6-2 (28). - С. 133-136.
7. Димитров А.В. Психология предварительного следствия: Учебное пособие / А.В. Димитров. – М.: Московский психолого-социальный институт, 2007. – 168 с.
8. Еникеев М.И. Психология следственных действий: Учебно-практическое пособие / М.И. Еникеев. – М.: Проспект, 2007. – 424 с.
9. Збірник методичних рекомендацій з питань розкриття та розслідування злочинів слідчими та оперативними працівниками органів внутрішніх справ / Під ред. П.В. Коляди. – К., 2001. – 238 с.
10. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 року № 4651-VI [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/ed20120413/paran2#n2>
11. Конституція України : Закон України від 28 черв. 1996 р. ; зі змін. доповн. — К. : Атіка, 2012. — 68 с.
12. Організація роботи підрозділів досудового розслідування: [С.М. Алфьоров, О.М. Обушенко, В.Ф. Примаченко В.В. Рогальська, В.І. Сліпченко, О.А. Солдатенко, Н.П. Черняк, М.С. Цуцкідзе]; за заг. ред. В.І. Сліпченка: навчальний посібник.-Дніпропетровськ, 2014.- 132 с.
13. Татаров О.Ю. Досудове провадження в кримінальному процесі України: теоретико-правові та організаційні засади (за матеріалами МВС) [Текст]: [монографія] / Татаров О.Ю. — Донецьк: ТОВ «ВПІ Промінь», 2012.—640с.
14. Arcaro, G. (2009). *Criminal Investigations: Forming Reasonable Grounds* (Fifth ed.). Toronto, Ontario: Emond Montgomery Publications Limited.

15. Bennett, M. (2015). *Unspringing the witness memory and demeanor trap: What every judge and jury needs to know about cognitive psychology and witness credibility*. Wahington: American University of Law.

16. Brainerd, C. J., & Reyna, V. F. (2005). *The Science of False Memory*. Oxford, UK: Oxford Universtiy Press.

17. Gubrium, J. F., & Holstein, J. A. (2002). *Handbook of Interview Research: Context and Method*. Thousand Oaks: Sage Publications Inc.

18. Gudjonsson, G. H., & Petursson, H. (1991). Custodial interrogation: Why do suspects confess and how does it relate to their crime, attitude and personality? *Personality and Individual Differences*, 12(3), 295-306.

2.2 Тема 2. Особливості організації та проведення слідчого експерименту під час розслідування злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

1. Тактика слідчих (розшукових) дій. Місце та роль слідчого експерименту в системі слідчих (розшукових) дій.

2. Слідчий експеримент: поняття, мета та підстави застосування. Підготовка до проведення слідчого експерименту.

3. Види слідчого експерименту та тактичні положення проведення дослідів чи випробувань під час розслідування злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

4. Участь спеціаліста в організації проведення слідчого експерименту.

5. Тактичні особливості відтворення дій, обставин певної події під час розслідування злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

6. Фіксація ходу і результатів слідчого експерименту.

Теми есе (рефератів)

1. Пізнавальна і правова природа відтворення обстановки і обставин події під час проведення слідчого експеримента.

2. Особливості організації і тактики проведення слідчого експерименту при розслідуванні злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

3. Пізнавальні можливості слідчого експерименту.

4. Слідчий експеримент: використання спеціальних знань та умови їх нормативного застосування.

Практичні завдання

Завдання 1

1. Проаналізуйте наведену у фабулі ситуацію та визначіть попередню кваліфікацію.

2. За наведеною фабулою складіть алгоритм початкових (невідкладних) дій слідчого та план розслідування кримінального провадження.

Відповідь обґрунтуйте з посиланнями на нормативно-правові акти.

Фабула: 18 лютого 2018 року заступник головного лікаря підприємства «Пансіонат з лікуванням матері і дитини «Зелені пагорби» Івченко А.М., знаючи про передбачену ст. 17 Закону «Про публічні закупівлі» можливість замовника відмовити учаснику в участі у процедурі закупівлі та відхилити тендерну пропозицію учасника у разі, якщо той має непогашену заборгованість зі сплати податків і зборів, склав неправдиву довідку (нібито про відсутність у підприємства податкової заборгованості) і в подальшому подав її в електронному вигляді у складі тендерної пропозиції, розмістивши в системі електронних закупівель ProZorro, маючи на меті здобути перемогу у тендері.

Крім того, Івченко А.М. використав завідомо підроблену довідку, яка була видана ДПІ у Вижницькому районі та в яку при невстановлених досудовим розслідуванням обставинах було внесено завідомо неправдиві відомості про відсутність у підприємства «Пансіонат з лікуванням матері і дитини «Зелені пагорби» заборгованості зі сплати податків і зборів.

Завдання 2

Питання для самоконтролю

1. Дайте визначення слідчого експерименту. Назвіть його мету та завдання.

2. З яких елементів складається підготовка до проведення слідчого експерименту?

3. Які є види дослідів чи випробувань при проведенні слідчого експерименту?

4. Що входить до плану проведення слідчого експерименту?

5. Яких тактичних правил необхідно дотримуватися під час проведення слідчого експерименту?

6. Види та роль психологічного впливу у тактичному забезпеченні проведення слідчого експерименту?

7. Що повинно бути зафіксовано в протоколі слідчого експерименту?

8. Які додаткові способи фіксації ходу і результатів слідчого експерименту?

Завдання 3

Проаналізуйте наведену ситуацію. Чи були порушені слідчим вимоги кримінального процесуального закону? Відповідь обґрунтуйте з посиланнями на нормативно-правові акти.

Як вбачається з матеріалів кримінального провадження постановою слідчого від 30 жовтня 2017 року за клопотанням підозрюваного Бараненка О.О. до участі у кримінальному провадженні в порядку ст. 49 КК був залучений захисник Московченко А. В. 03 листопада 2017 року слідчий Горбатюк О.К провів слідчий експеримент за участю підозрюваного Бараненка О.О., під час якого останній розповів про механізм створення надлишків продукції на підприємстві та показав яким чином ця продукція була вивезена за межі охоронюваної території підприємства. Відповідно до протоколу слідчого експерименту від 03 листопада 2017 року, слідча дія проводилась за участю підозрюваного, двох понятих та спеціаліста.

Рекомендована література

1. Бесчастний В. Актуальні питання реформування МВС України / В. Бесчастний // Віче. – 2011. – №2. – С.16-19.
2. Бондар Г. Досудове слідство України: минуле, сучасність та майбутнє // Підприємництво, господарство і право. – 2002. – № 8. – С. 107-109.
3. Глазырин Ф.В. Психология следственных действий / Ф.В. Глазырин. – Волгоград: ВСШ МВД СССР, 1983. – 136 с.
4. Корнієнко М. Актуальні проблеми реформування правоохоронної системи України / М. Корнієнко // Право України. – 2010. – №11. – С.13-23.
5. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651>
6. Назаренко В. Практическое значение и перспектива предварительного следствия //Законность. – 2001. – № 6. – С. 40-42 с.
7. Негребецький В. Перевірка показань на місці як процес пізнання. Підприємництво, господарство і право. 2016. № 6. С. 177–181. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2016/06/36.pdf>. 135. Настільна книга слідчого : [М. І. Панов та ін.]. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : Ін Юре, 2007. 728 с.
8. Новиков С. И., Ярамышьян Ш. Ш. Следственный эксперимент при расследовании дорожно-транспортных происшествий : учеб. пособие. Киев : НИ и РИО КВШ МВД СССР, 1986. 84 с.
9. Охріменко І. Використання специфічних психологічних методів у процесі розкриття злочинів: проблеми та перспективи / І. Охріменко // Юридична Україна. – 2010. – № 4. – С. 121-126.
10. Пиріг І. В. Участь працівників експертної служби МВС при проведенні відтворення обстановки і обставин події. Право і суспільство. 2011. № 4. С. 179–183.
11. Пиріг І. В., Самсонова В. В. Організація і тактика слідчого експерименту при розслідуванні крадіжок на території садівницьких товариств і дачних кооперативів. Вісник Луганського державного

університету внутрішніх 209 справ імені Е. О. Дідоренка. 2016. Вип. 3. С. 280–288. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlduvs_2016_3_33.

12. Рогатинська Н. Деякі особливості проведення слідчого експерименту у кримінальному провадженні. Актуальні проблеми правознавства. 2016. Вип. 2. С. 149–153. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aprpr_2016_2_30.

13. Arcaro, G. (2009). Criminal Investigations: Forming Reasonable Grounds (Fifth ed.). Toronto, Ontario: Emond Montgomery Publications Limited.

2.3 Тема 3. Тактика пред'явлення для впізнання під час розслідування злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

1. Пред'явлення для впізнання під час досудового розслідування: поняття, сутність, підстави проведення.

2. Види пред'явлення для впізнання та їх характеристика.

3. Організаційно-підготовчі заходи для пред'явлення для впізнання при розслідуванні злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

4. Психологічний та криміналістичний аспекти впізнання.

5. Особливості організації робочого етапу окремих видів пред'явлення для впізнання при розслідуванні злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

6. Фіксація ходу та результатів пред'явлення для впізнання

Теми есе (рефератів)

1. Узнавання як психофізіологічний процес: поняття, сутність, види та значення для досудового розслідування.

2. Тактика пред'явлення для впізнання живих осіб.

3. Тактика пред'явлення для впізнання трупа та його частин.

4. Тактика пред'явлення для впізнання за голосом та особливостями мовлення.

Практичні завдання

Завдання 1

1. Проаналізуйте наведену у фабулі ситуацію та визначіть попередню кваліфікацію.

2. За наведеною фабулою складіть алгоритм початкових (невідкладних) дій слідчого та план розслідування кримінального провадження.

Відповідь обґрунтуйте з посиланнями на нормативно-правові акти.

Фабула: Курдас О.Т. з жовтня 2003 року обіймала посаду завідувача поліклінічним відділенням Центральної районної лікарні (далі – ЦРЛ), у період з 2 січня 2004 року по 4 січня 2006 року була головою лікарсько-консультативної комісії (далі – ЛКК), з 4 січня 2006 року – членом ЛКК, а також виконувала обов’язки лікаря-терапевта. У період часу з листопада 2004 року до грудня 2010 року, будучи службовою особою, порушила вимоги Положення про медико-соціальну експертизу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів (далі – КМ) України від 22.02.1992 № 83, Положення про медико-соціальну експертизу, затвердженого постановою КМ України від 03.12.2009 № 1317 та наказу Міністерства охорони здоров’я (далі – МОЗ) України від 07.04.2004 № 183 «Про затвердження Інструкції про встановлення груп інвалідності».

Так, достовірно знаючи про порядок оформлення медичної документації при направленні хворих на медико-соціально-експертну комісію (далі – МСЕК), як особисто, так і за пособництва Гончарової О.В. та за участі інших осіб, яким не повідомляла про свої злочинні наміри, у вказаний період часу в службових кабінетах поліклініки ЦРЛ складала завідомо неправдиві офіційні медичні документи – виписки з медичної карти амбулаторного, (стаціонарного) хворого, які видавала для МСЕК з метою підтвердження факту лікування особи під контролем лікаря у певний період в умовах стаціонару медичного закладу. Одночасно ці завідомо неправдиві відомості Курдас О.Т. вносила до направлень на МСЕК і вони слугували підтвердженням наявності у відповідної особи (загалом 70 осіб) стійкого захворювання, яке залишалось таким, незважаючи на проведення цій особі всіх необхідних медичних заходів для відновлення здоров’я. Ці дані Курдас О.Т. підтверджувала результатами обстежень, які насправді не проводились, від імені інших лікарів, що за її вказівкою вносили підпорядковані їй медичні сестри. Ці медичні документи Курдас О.Т. передала особам, на ім’я яких вони складені, а вони надали їх до обласного центру МСЕК і на підставі яких МСЕК було прийнято рішення про встановлення цим особам групи інвалідності. За зверненнями цих осіб управлінням Пенсійного фонду України у К. області їм призначено та виплачено пенсію по інвалідності.

Завдання 2

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте поняття і сутність пред’явлення для впізнання.
2. Назвіть види пред’явлення для впізнання. Дайте їм характеристику.
3. В чому полягає зміст підготовки до пред’явлення для впізнання?
4. Які особливості опитування особи, що впізнає?
5. Розкрийте особливості пред’явлення для впізнання осіб.
6. Розкрийте особливості пред’явлення для впізнання трупів.
7. Розкрийте особливості пред’явлення для впізнання предметів та тварин.
8. В чому полягають особливості впізнання осіб за ходою, голосом?

9. Розкрийте особливості пред'явлення для впізнання особи за фотознімками, матеріалами відеозапису.

10. Як проводиться фіксація ходу і результатів пред'явлення для впізнання?

Завдання 3

Проаналізуйте наведену ситуацію. Чи були дотримані співробітниками правоохоронних органів вимоги кримінального процесуального закону? Які мета та характер пред'явлення для впізнання за наведених обставин? Чи можливо використати його результати для кримінального провадження? Відповідь обґрунтуйте з посиланнями на нормативно-правові акти.

У населеному пункті Л. був фізично ліквідований лідер організованого злочинного угруповання О. При проведенні невідкладних слідчих дій, з урахуванням оперативних матеріалів, була висунута версія, що вбивство було вчинено членами іншого злочинного угруповання, що протистояло групі, лідером якої був Ш. Дружина Ш. показала, що незадовго до убивства вона бачила у парадному двох невідомих їй осіб. Після ретельного з'ясування ознак їх зовнішності, дружині Ш. був показаний розділ бази “Атлас”, у якому систематизовані відеозображення усіх лідерів та членів організованих злочинних угруповань, які діють в регіоні, що отримані оперативним шляхом. Серед пред'явлених відеозображень вона впізнала осіб, яких бачила у під'їзді. Під час проведення досудового розслідування вказані особи були затримані.

Рекомендована література

1. Бритвич Н.Г. Теоретические основы и практика предъявления для опознания. – М., 1968.

2. Відеозапис слідчих дій. – Методичні рекомендації: Науково-дослідний експертно-криміналістичний центр Управління МВС України в Дніпропетровській області. – Дніпропетровськ, 2004.

3. Волохова О.В. Тактика предъявления для опознания живых лиц в свете нового уголовно-процессуального законодательства // Актуальные проблемы криминалистики на современном этапе. Часть 2. Сборник научных статей / Под ред. З.Д. Еникеева. – Уфа: РИО БашГУ, 2003. – С. 20-23.

4. Гапанович Н.Н. Опознание в следственной и судебной практике (тактика). – Минск: Изд-во БГУ им. В.И. Ленина, 1978.

5. Гинзбург А.Я. Опознание в следственной, оперативно-розыскной и экспертной практике: Учебно-практическое пособие. – М.: Ассоциация работников правоохранительных органов РФ, 1996.

6. Гинзбург А.Я. Тактика предъявления для опознания. – М.: “Юрид. лит-ра”, 1971.

7. Головецький М.О. Тактика упізнавання і впізнання на попередньому слідстві: Дис... канд. юрид. наук: 12.00.09 / МВС України. УВС. – Харків, 1999.
8. Кузьмічов В.С., Прокопенко Г.І. Криміналістика: Навчальний посібник / За заг. ред. В.Г. Гончаренка та Є.М. Моїсеєва. – К.: Юрінком Інтер, 2001.
9. Крикунов А.Е., Маевский А.Ф. Тактика и психологические основы предъявления лица для опознания. – К.: НИиРИО КВШ МВД СССР, 1977.
10. Лук'янчиков Є.Д. Пред'явлення для впізнання при розслідуванні насильницьких злочинів // Бюлетень з обміну досвідом роботи. – 2001. – №131. – С. 3-6.
11. Лук'янчиков Є.Д., Моїсеєв О.М. Пред'явлення для впізнання: Навчальний посібник. – Макіївка: Графіті, 1998.
12. Методичні рекомендації щодо пред'явлення для впізнання на попередньому слідстві № 5483/Кл: Головне слідче управління МВС України; НАВС України. – К., 2001. – 32 с.
13. Ратинов А.Р. Судебная психология для следователей. – М.: ВШ МООП СССР, 1967.
14. Салтевський М.В. Криміналістика. Підручник: У 2ч. Ч.2. – Харків: Консум, 2001.
15. Кримінальний процесуальний Кодекс України: Науково-практичний коментар: у 2 т. / за заг. ред. В.Я. Тація, В.П. Пшонки, А.В. Портнова. Том. 2 – Харків: Право, 2012. – 664с.
16. Шилін М. Оперативно-розшукова діяльність та негласні слідчі дії: проблеми правового регулювання у світлі нового кримінального процесуального кодексу України / М. Шилін // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2013. – № 1. – С. 59–64.
17. Geoffrey, J. & Ivar Fahsing (2007). In search of police investigative thinking styles: an exploratory study of detectives in Norway and Singapore. *International Journal of Learning and Change* 2(1), 20-33.

2.4 Тема 4. Призначення та проведення судових експертиз під час розслідування злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

1. Поняття, сутність і форми використання спеціальних знань при розслідуванні злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.
2. Предмет, об'єкт, задачі та методика судової експертизи.
3. Особливості призначення криміналістичних експертиз при розслідуванні злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.
4. Трасологічні експертизи та їх види.

5. Почеркознавча експертиза: основні завдання, об'єкти дослідження, орієнтовний перелік вирішуваних питань.

6. Судово-авторознавча експертиза: основні завдання, об'єкти дослідження, орієнтовний перелік вирішуваних питань.

7. Технічна експертиза документів: основні завдання, об'єкти дослідження, орієнтовний перелік вирішуваних питань.

8. Висновок експерта як джерело судового доказу. Зміст та форма висновку експерта.

Теми есе (рефератів)

1. Підготовка до проведення експертизи. Вибір експерта (експертного закладу).

2. Порядок призначення експертизи. Фактичні та юридичні підстави призначення судової експертизи.

3. Структура висновку експерта.

4. Поняття і види зразків для порівняльного дослідження, вимоги до них. Правила і тактика отримання зразків.

5. Особливості призначення додаткової, повторної, комісійної та комплексної експертиз.

Практичні завдання

Завдання 1

1. Проаналізуйте наведену у фабулі ситуацію та визначіть попередню кваліфікацію.

2. За наведеною фабулою складіть алгоритм початкових (невідкладних) дій слідчого та план розслідування кримінального провадження.

Відповідь обґрунтуйте з посиланнями на нормативно-правові акти.

Фабула: У липні 2017 р. заступник директора цементного заводу №6 м.Полтава гр.Орловська К.І. вступила в злочинну змову з водієм автомобіля МАЗ-53 №14-85 ПО того ж підприємства гр.Курченко О.Б.

28 липня того ж року Орловська К.І., використовуючи доручення, заповнене рукописним текстом і маючи зразки підписів від імені директора заводу Жукова Г.В. та головного бухгалтера Скаладзе О.К., відбитки печатки цього підприємства, і повідомлення про оплату рахунку в ПАТ «Приват», заповнене машинописним текстом, що має відбиток штампа банку, отримала на заводі 25 тон цементу. Цемент був реалізований, а виручені гроші Орловська та Курченко привласнили.

Під час обшуку в машині останнього були виявлені шляхові листи, в яких в графі "Маршрут руху" спостерігаються закреслені записи, що відрізняються від інших кольором барвника; в кузові - частинки речовини сірого кольору.

Відповідно до інформації оперативного підрозділу, в офісі підприємства за місцем роботи Орловської К.І. є два принтери: струменевий «Epson Stylus Color 800» та лазерний «HP LaserJet 1100». Під час обшуку за місцем її проживання вилучені бланки довіреностей, платіжних документів, кліше печаток і штампів.

Завдання 2

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте предмет, завдання, об'єкти дослідження і порівняльні зразки судової почеркознавчої експертизи.
2. Визначте орієнтовний перелік питань, що можуть вирішуватись ідентифікаційною і діагностичною судовою почеркознавчою експертизою.
3. Розкрийте завдання, предмет, об'єкт та орієнтовні питання судової авторознавчої експертизи.
4. Які порівняльні матеріали повинні надаватись експерту для проведення судово-авторознавчої експертизи?
5. Технічна експертиза документів: основні завдання, об'єкти дослідження, орієнтовний перелік вирішуваних питань.

Завдання 3

Відповідно до наведеної в **Завданні 1** фабули визначіться з необхідністю призначення експертиз для всебічного, повного та неупередженого дослідження обставин кримінального провадження.

Рекомендована література

1. Белкин Р.С. Курс криминалистики: В 3 т. — М.: Юристъ, 1979. — Т.2 Криминалистические средства, приемы и рекомендации. — 408 с.
2. Бондарь М.Е. Роль методики исследования в теории и практике судебной экспертизы // Теорія і практика судової експертизи і криміналістики. — Х.: Право, 2002. — Вип. 2. — С. 171-175.
3. Винберг А.И., Шляхов А.Р. Общая характеристика методов экспертного исследования // Общее учение о методах судебной экспертизы: Сб. науч. тр. ВНИИСЭ. — М., 1977. — Вып. 28. — С. 16.
4. Зинин А.М., Майлис Н.П. Судебная экспертиза: Учеб. — М.: Право и закон, 2002. — 318 с.
5. Клименко Н.І. Судова експертологія: Курс лекцій: Навчальний посіб. для студ. — К: Видавничий Дім "Ін Юре", 2007.— 528 с.
6. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року зі змінами та доповненнями станом на 22 грудня 2017 року. — К., 2017.
7. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18 березня 1992 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1992. - № 22. — Ст. 303.
4. Про судову експертизу: Закон України від 25 лютого 1994 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1994. - № 28. — Ст. 232
8. Михеенко М.М. Доказывание в современном уголовном

судопроизводстве. — К.: Вища шк., 1984. — 276 с.

9. Орлов Ю.К. Формы и выводы эксперта. — М.: ВНИИСЭ, 1981. — 96 с.

10. Россинская Е.Р, Усов А.И. Судебная компьютерно-техническая экспертиза. — М.: Право и закон, 2001. — 416 с.

11. Стахівський С.М. Теорія і практика кримінальнопроцесуального доказування. — К.: Нац. акад. внутр. справ України, 2005. — 270 с.

12. Шляхов А.Р. Судебная экспертиза. Организация и проведение. — М.: Юрид. лит., 1979. — 168 с.

13. Эйсман А.А. Заключение эксперта. Структура и научное обоснование. — М., 1967. — 219 с.

14. Экспертная криминалистическая идентификация // Теоретические основы. — М.: ВНИИСЭ, 1996. — Вып. 1. — 218 с.

2.5 Тема 5. Загальні положення криміналістичної методики розслідування злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг

1. Поняття, сутність та сучасні тенденції розвитку криміналістичної методики.

2. Джерела та структура криміналістичної методики. Потреби слідчої практики, як умова розвитку криміналістичної методики.

3. Класифікація та структура окремих методик розслідування злочинів.

4. Поняття, сутність та види слідчих ситуацій, компоненти слідчої ситуації.

5. Криміналістична характеристика злочинів та її значення для кримінального провадження.

Теми есе (рефератів)

1. Принципи криміналістичної методики як розділу криміналістики.

2. Роль та місце криміналістичної методики в забезпеченні слідчої діяльності.

3. Напрямки удосконалення криміналістичних методик.

4. Типові слідчі ситуації та слідчі версії початкового і наступного етапів розслідування злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

Практичні завдання

Завдання 1

1. Проаналізуйте наведену у фабулі ситуацію та визначть попередню кваліфікацію.

2. За наведеною фабулою складіть алгоритм початкових (невідкладних) дій слідчого та план розслідування кримінального провадження.

Відповідь обґрунтуйте з посиланнями на нормативно-правові акти.

Фабула: У листопаді 2013 року ПАТ «Аграрний фонд» (100% акцій належать державі) передав збіжжя на відповідальне зберігання до ДП «Луцький КХП №2». Керівник вказаного ДП гр. Ковров А.С., без отримання дозволу власника зерна, вирішив відвантажити його комерційним структурам без оплати з їхнього боку. У такий спосіб упродовж квітня-червня 2014 року з елеватора ДП «Луцький КХП №2» вивезено понад 26 тис. т. зерна, яке належало ПАТ «Аграрний фонд», що завдало підприємству матеріальних збитків на суму понад 58,81 млн. грн².

Завдання 2

Питання для самоконтролю

1. Як характеризується поняття криміналістичної методики?
2. В чому полягає сутність криміналістичної методики?
3. З яких частин, як розділ науки, складається криміналістична методика?
4. Як характеризуються складові частини криміналістичної методики?
5. За якими принципами будується криміналістична методика?
6. Які джерела формування й розвитку криміналістичної методики?
7. Як класифікуються окремі методики розслідування злочинів?
8. Які елементи складають типову структуру методик розслідування?
9. Що таке криміналістична характеристика злочинів?
10. З яких елементів складається криміналістична характеристика?

Завдання 3

Відповідно до наведеної в **Завданні 1** фабули визначіться з необхідністю призначення експертиз з метою всебічного, повного та неупередженого дослідження обставин кримінального провадження.

Рекомендована література

1. Аверьянова, Т. В. Криминалистика : учеб. для вузов / Т. В. Аверьянова, Р. С. Белкин, Ю. Г. Корухов., Е. Р. Российская. – 3-е изд., перераб. и доп. – М. : Норма, 2008. – 992 с.
2. Головка, М. Б. Криміналістика (Теоретичні основи криміналістики. Криміналістична техніка) : навч. посіб. / М. Б. Головка, Л. А. Остапенко, І. П. Осипенко, М. П. Черненко. – Чернігів : Чернігівський національний технологічний університет, 2016. – 196 с.
3. Головка, М. Б. Обшук (юридико-психологічні аспекти організації та проведення) : навч.-метод. посіб. / М. Б. Головка, І. П. Осипенко. – Чернігів : Лозовий В. М., 2015. – 128 с.
4. Датій, А. В. Криминалистика: практикум / А. В. Датій, С. М. Субботин. – М. : Ось-89, 2009. – 256 с.
5. Денисюк, С. Ф. Обыск в системе следственных действий (тактико-криминалистический анализ) : науч.-практ. пособие / С. Ф. Денисюк, В. Ю. Шепитько. – Х. : Консум, 1999. – 160 с.

6. Експертизи у судовій практиці : наук.-практ. посіб. / за заг. ред. В. Г. Гончаренка. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 400 с.
7. Експертизи у судовій практиці : наук.-практ. посіб. / за заг. ред. В. Г. Гончаренка. – 2-ге вид., перероб. і допов. – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 400 с.
8. Криміналістика. Академічний курс : підруч. / Т. В. Варфоломеева, В. Г. Гончаренко, В. І. Бояров [та ін.]. – К. : Юрінком Інтер, 2011. – 504 с.
9. Криміналістика (Криміналістична тактика): навч. посіб. / І.В. Берднік, М. Б. Головка, Л. А. Остапенко, І. П. Осипенко, М. П. Черненко. – Чернігів : Чернігівський національний технологічний університет, 2017. – 208 с.
10. Криміналістика в тестах : навч. посіб. / І. І. Когутич, О. М. Калужна, І. В. Жолнович [та ін.] ; за заг. ред. І. І. Когутича. – К. : Алерта, 2013. – 534 с.
11. Криміналістика : підручник / В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В. А. Журавель [та ін.] / за ред. В. Ю. Шепітька. – 4-те вид., перероб. і доп. – Х. : Право, 2008. – 464 с.
12. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар. В 2 т. Т. 1. / О. М. Бандурка, Е. М. Блажинський, Є. С. Бурдоль [та ін.] ; за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонкин, А. В. Портнова. – Х. : Право, 2012. – 768 с.
13. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар. В 2 т. Т. 2. / О. М. Бандурка, Е. М. Блажинський, Є. С. Бурдоль [та ін.] ; за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонкин, А. В. Портнова. – Х. : Право, 2012. – 664 с.
14. Криміналістика : учебник / под ред. А. Г. Филиппова. – М. : Юриспруденция, 2010. – 352 с.
15. Криміналістика : учебник / Т. В. Аверьянова, Р. С. Белкин, Ю. Г. Корухов, Е. Р. Росинская. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Норма, 2008. – 944 с.
16. Когутич, І. І. Криміналістика курс лекцій / І. І. Когутич. – К. : Атіка, 2008. – 888 с.
17. Осипенко, І. П. Криміналістика (Методика розслідування окремих видів злочинів) : навч. посіб. – Ч. : ЧНТУ, 2018. – 292 с.
18. Crime Scene and Evidence Collection Handbook. Washington, D.C.: Bureau of Alcohol, Tobacco and Firearms, 1999.
19. DeForest, P.R., R.E. Gaensslen, and H.C. Lee. Forensic Science: An Introduction to Criminalistics. New York: McGraw-Hill, Inc., 1983.
20. FBI Handbook of Forensic Science, Collection, Identification and Shipping Index (with modifications). Washington, D.C.: Federal Bureau of Investigation, 1992.

21. Fisher, B.A.J. Techniques of Crime Scene Investigation, 5th Edition. Boca Raton, Florida: CRC Press Inc., 1993.
22. Fox, Richard H. and Carl L. Cunningham. Crime Scene Search and Physical Evidence Handbook. Washington, D.C.: U.S. Department of Justice, National Institute of Justice, 1973.
23. Kirk, P.L. Crime Investigation, 2nd Edition. New York: John Wiley & Sons, 1974.
24. Saferstein, R. Criminalistics: An Introduction to Forensic Science, 6th Edition. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, 1998.

2.6 Тема 6. Організаційно-правові і тактичні основи проведення окремих слідчих дій при розслідуванні злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг

1. Особливості початку кримінального провадження. Типові слідчі ситуації, зміст початкових слідчих дій.
2. Етапи досудового розслідування злочинів у сфері службової діяльності, їх характеристика.
3. Підстави та порядок вилучення і дослідження документів з метою встановлення характеру порушення службовою особою.
4. Тактична операція "затримання на гарячому" та використання оперативно-розшукових заходів у ході розслідування злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.
5. Тактичні особливості проведення огляду місця події, обшуку, одночасного допиту двох та більше осіб.
6. Особливості призначення і проведення експертиз у кримінальних провадженнях про злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

Теми есе (рефератів)

1. Особливості забезпечення безпеки осіб, які здійснюють досудове розслідування та судовий розгляд.
2. Організаційна та психологічна підготовка слідчого до проведення обшуку.
3. Тактичні прийоми при проведенні обшуку в житлі та офісних приміщеннях.
4. Барери спілкування під час допиту підозрюваного у вчиненні злочину у сфері службової діяльності. Причини виникнення та засоби (прийоми) подолання.

Практичні завдання

Завдання 1

1. Проаналізуйте наведену у фабулі ситуацію та визначіть попередню кваліфікацію.

2. За наведеною фабулою складіть алгоритм початкових (невідкладних) дій слідчого та план розслідування кримінального провадження.

Відповідь обґрунтуйте з посиланнями на нормативно-правові акти.

Фабула: У грудні 2018 року начальник К-ї виправної колонії №3 гр. Г., який за своєю посадою повинен забезпечувати цільове використання коштів та фіксування фактів здійснення всіх господарських операцій у первинних документах, надав вказівку своїм підлеглим О. та М. підготувати неправдиві документи та особисто видавав неправдиві офіційні документи, на підставі яких було здійснено оплату будівельних робіт.

Так, у виправній колонії, згідно з документацією, відбувались будівельні роботи, зокрема демонтаж та монтаж димової труби котельні. Насправді ж вказані роботи фактично не були виконані, та керівник від імені бюджетної установи засвідчив їх виконання своїм підписом. Відтак, наступного ж дня бюджетні грошові кошти перераховувались з рахунків ДП «К-а виправна колонія №3» на розрахункові рахунки суб'єктів господарювання-підрядників. Таким чином, зловживаючи службовим становищем, керівник виправної колонії завдав матеріальної шкоди очолюваній ним установі у розмірі близько 380 тисяч гривень.

Завдання 2

1. Який порядок внесення відомостей до ЄРДР?
2. Назвіть посадових осіб, на яких покладається процес формування та ведення ЄРДР.
3. Які строки внесення відомостей до ЄРДР?
5. Який порядок надання відомостей з ЄРДР?

Завдання 3

Відповідно до наведеної в **Завданні 1** фабули складіть плани допитів громадян Г., О. та М. (з урахуванням їх процесуального статусу).

Рекомендована література

1. Криміналістика. Академічний курс : підруч. / Т. В. Варфоломеева, В. Г. Гончаренко, В. І. Бояров [та ін.]. – К. : Юрінком Інтер, 2011. – 504 с.

2. Криміналістика (Криміналістична тактика): навч. посіб. / І.В. Берднік, М. Б. Головка, Л. А. Остапенко, І. П. Осипенко, М. П. Черненко. – Чернігів : Чернігівський національний технологічний університет, 2017. – 208 с.

3. Криміналістика в тестах : навч. посіб. / І. І. Когутич, О. М. Калужна, І. В. Жолнович [та ін.] ; за заг. ред. І. І. Когутича. – К. : Алерта, 2013. – 534 с.
4. Криміналістика : підручник / В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В. А. Журавель [та ін.] / за ред. В. Ю. Шепітька. – 4-те вид., перероб. і доп. – Х. : Право, 2008. – 464 с.
5. 12. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар. В 2 т. Т. 1. / О. М. Бандурка, Е. М. Блажинський, Є. С. Бурдоль [та ін.] ; за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонкин, А. В. Портнова. – Х. : Право, 2012. – 768 с.
6. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар. В 2 т. Т. 2. / О. М. Бандурка, Е. М. Блажинський, Є. С. Бурдоль [та ін.] ; за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонкин, А. В. Портнова. – Х. : Право, 2012. – 664 с.
7. Криміналістика : учебник / под ред. А. Г. Филиппова. – М. : Юриспруденция, 2010. - 352 с.
8. Криміналістика : учебник / Т. В. Аверьянова, Р. С. Белкин, Ю. Г. Корухов, Е. Р. Росинская. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Норма, 2008. – 944 с.
9. Когутич, І. І. Криміналістика курс лекцій / І. І. Когутич. – К. : Атіка, 2008. – 888 с.
10. Осипенко, І. П. Криміналістика (Методика розслідування окремих видів злочинів) : навч. посіб. – Ч. : ЧНТУ, 2018. – 292 с.
11. Crime Scene and Evidence Collection Handbook. Washington, D.C.: Bureau of Alcohol, Tobacco and Firearms, 1999.
12. DeForest, P.R., R.E. Gaensslen, and H.C. Lee. Forensic Science: An Introduction to Criminalistics. New York: McGraw-Hill, Inc., 1983.
13. FBI Handbook of Forensic Science, Collection, Identification and Shipping Index (with modifications). Washington, D.C.: Federal Bureau of Investigation, 1992.
14. Fisher, B.A.J. Techniques of Crime Scene Investigation, 5th Edition. Boca Raton, Florida: CRC Press Inc., 1993.
15. Fox, Richard H. and Carl L. Cunningham. Crime Scene Search and Physical Evidence Handbook. Washington, D.C.: U.S. Department of Justice, National Institute of Justice, 1973.
16. Kirk, P.L. Crime Investigation, 2nd Edition. New York: John Wiley & Sons, 1974.

2.7 Тема 7. Особливості методики розслідування зловживання владою, службовим становищем або повноваженнями. Розслідування службової недбалості.

1. Криміналістична характеристика зловживання владою або службовим становищем.

2. Типові слідчі ситуації та версії початкового етапу розслідування зловживання владою або службовим становищем.

3. Особливості початку досудового розслідування. Збір і перевірка первинної інформації про вчинення злочину. Формування типових версій. Планування розслідування.

4. Наступний етап досудового розслідування. Специфіка провадження слідчих (розшукових) дій під час подальшого розслідування зловживання владою або службовим становищем.

5. Організація й тактика проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування зловживання владою або службовим становищем. Особливості подолання протидії розслідуванню.

6. Криміналістична характеристика вчинення службової недбалості.

7. Особливості початку досудового розслідування. Збір і перевірка первинної інформації про вчинення злочину. Формування типових версій. Планування розслідування.

8. Наступний етап досудового розслідування. Специфіка провадження слідчих (розшукових) дій під час подальшого розслідування службової недбалості.

9. Організація й тактика проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування службової недбалості.

Теми есе (рефератів)

1. Криміналістична характеристика зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми.

2. Поняття зловживання повноваженнями, його співвідношення з поняттям зловживання владою або службовим становищем.

3. Криміналістична характеристика зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги.

4. Типові версії при розслідуванні зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги.

5. Планування розслідування службового підроблення. Організація та проведення невідкладних і першочергових слідчих дій при розслідуванні службового підроблення

6. Відмежування зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги, від привласнення або розтрати чужого майна.

Практичні завдання

Завдання 1

1. Проаналізуйте наведену у фабулі ситуацію та визначіть попередню кваліфікацію.

2. За наведеною фабулою складіть алгоритм початкових (невідкладних) дій слідчого.

Відповідь обґрунтуйте з посиланнями на нормативно-правові акти.

Фабула: Костров О.В., працюючи на посаді старшого прокурора відділу нагляду за додержанням законів органами внутрішніх справ при провадженні дізнання та досудового слідства управління нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання та досудове слідство, прокуратури Д-ї області, як службова особа використав своє службове становище з корисливих мотивів з метою незаконного збагачення всупереч інтересам служби, порушив вимоги статей 29, 30 Закону України «Про прокуратуру», ст. 5 Закону України «Про боротьбу з корупцією» та ст. 2 Дисциплінарного статуту прокуратури України: створив уявне враження в директора ПП «МММ» Чадова К.П., зловживаючи його довірою, про свої можливості як працівника правоохоронного органу повідомив, що він може завдяки своєму службовому становищу, авторитету і повноваженням органів прокуратури, особистим відносинам зі службовими особами державних органів влади та органів місцевого самоврядування впливати на діяльність органів державного контролю з метою сприяння Чадову К.П. у здійсненні ним підприємницької діяльності, і запропонував в обмін на незаконну щомісячну грошову винагороду від останнього свої послуги у підприємництві та за невжиття відповідних заходів щодо усунення порушень законодавства при розміщенні автомобільної стоянки ПП «МММ».

Проживаючи поруч, Костров О.В. із часу відкриття автостоянок ПП «МММ» користувався їх послугами. За цей час між засудженим та директором цього підприємства установилися довірливі стосунки, основою яких було використання Костровим О.В. авторитету органів прокуратури як правоохоронного органу, де він працював на різних посадах, про що Чадову К.П. було достовірно відомо.

У грудні 2007 року Костров О.В., з метою незаконного збагачення, повідомив неправдиві відомості про те, що він як працівник прокуратури Д-ї області може використати свої службові повноваження і вжити заходів щодо перевірки підприємницької діяльності ПП «МММ» на предмет додержання законодавства при розміщенні автомобільних стоянок, внаслідок чого підприємницьку діяльність цього ПП буде припинено, і попередив про негайне вжиття таких заходів у разі відмови Чадова К.П. виконати його вимоги. При зустрічі з останнім Костров О.В. запропонував передавати йому гроші у визначених ним розмірах. Чадов К.П. погодився на ці умови, за яких відмова могла завдати шкоди його інтересам, і з грудня 2007 року по серпень 2008 року передав Кострову О.В. гроші на загальну суму 69790 грн.

Завдання 2

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте поняття зловживання повноваженнями службової особи юридичної особи приватного права, його співвідношення з поняттям зловживання владою або службовим становищем.

2. Надайте криміналістичну характеристику зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги.

3. Дайте визначення поняття зловживання повноваженнями, його співвідношення з поняттям зловживання владою або службовим становищем.

4. Який типовий порядок дій слідчого на початковому етапі розслідування зловживання повноваженнями особою, яка надає публічні послуги?

5. Надайте характеристику обставин, що підлягають встановленню при розслідуванні службового підброблення.

Завдання 3

Відповідно до наведеної в **Завданні 1** фабули складіть план розслідування кримінального провадження.

Рекомендована література

1. Алексеев О. О. Розслідування окремих видів злочинів. [текст] : навч. посіб. / Алексеев О. О., Весельський В. К., Пясковський В. В. – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 278 с.

2. Аленин Ю. П., Тищенко В. В., Аркуша Л. И. Расследование тяжких преступлений: Науч.-практ. пособ. – Харьков : Одиссей, 2006. - 255 с.

3. Алексейчук В. І. Огляд місця події: тактика і психологія : монографія / В. І. Алексейчук. – Х. : Вид. агенція «Апостіль», 2011. – 232 с.

4. Баев О. Я. Расследование отдельных видов преступлений : учебное пособие / О. Я. Баев. – Воронеж : Изд-во Воронеж. ун-т, 1986. – 193 с. Актуальні питання кримінального процесу України / Є.М. Блажівський, І.М. Козьяков, О.М. Толочко, С.С. Мірошниченко та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 304 с.

5. Бахін В. П. Тактика допиту: Навч. посіб. / В. П. Бахін, В. К. Весельський — К. : НВТ «Правник», 1997. — 64 с.

6. Бахин В. П. Криминалистика. Проблемы и мнения (1962-2002) / В. П. Бахин. – К., 2002. – 268 с.

7. Бахін В. П. Взаємодія слідчого з фахівцями під час огляду місця події / В. П. Бахін, О. О. Волобуєва : Наук.–практ. рек. – Донецьк : ДЮІ, 2005. – 72 с.

8. Белкин Р. С. Криминалистика: проблемы сегодняшнего дня. Злободневные вопросы российской криминалистики : Монография. - М. : Изд-во НОРМА (Издат. груп. НОРМА-ИНФРА-М), 2001. - 240 с.

9. Белкин Р. С. Курс криминалистики : Учеб. пособ. - 3-е изд., дополн. / Р. С. Белкин. - М. : ЮНИТИ-ДАНА, Закон и право, 2001. - 837 с.

10. Головка, М.Б. Професійно-психологічні детермінанти ефективної взаємодії слідчих та працівників оперативних підрозділів у процесі розкриття і розслідування злочинів. / М.Б. Головка // Право і суспільство. – 2010. – № 6. – С. 247-252

11. Головка, М. Б. Криміналістика (Теоретичні основи криміналістики. Криміналістична техніка) : навч. посіб. / М. Б. Головка, Л. А. Остапенко, І. П. Осипенко, М. П. Черненко. – Чернігів : Чернігівський національний технологічний університет, 2016. – 196 с.

12. Головка, М. Б. Обшук (юридико-психологічні аспекти організації та проведення) : навч.-метод. посіб. / М. Б. Головка, І. П. Осипенко. – Чернігів : Лозовий В. М., 2015. – 128 с.

13. Криміналістика (Криміналістична тактика): навч. посіб. / І.В. Берднік, М. Б. Головка, Л. А. Остапенко, І. П. Осипенко, М. П. Черненко. – Чернігів : Чернігівський національний технологічний університет, 2017. – 208 с.

14. Криміналістика : підручник / В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В. А. Журавель [та ін.] / за ред. В. Ю. Шепітька. – 4-те вид., перероб. і доп. – Х. : Право, 2008. – 464 с.

15. Осипенко, І. П. Криміналістика (Методика розслідування окремих видів злочинів) : навч. посіб. – Ч. : ЧНТУ, 2018. – 292 с.

16. Crime Scene and Evidence Collection Handbook. Washington, D.C.: Bureau of Alcohol, Tobacco and Firearms, 1999.

17. DeForest, P.R., R.E. Gaensslen, and H.C. Lee. Forensic Science: An Introduction to Criminalistics. New York: McGraw-Hill, Inc., 1983.

18. FBI Handbook of Forensic Science, Collection, Identification and Shipping Index (with modifications). Washington, D.C.: Federal Bureau of Investigation, 1992.

19. Fisher, B.A.J. Techniques of Crime Scene Investigation, 5th Edition. Boca Raton, Florida: CRC Press Inc., 1993

2.8 Тема 8. Особливості методики розслідування перевищення влади або службових повноважень

1. Криміналістична характеристика перевищення влади або службових повноважень перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу.

2. Особливості початку кримінального провадження про перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу. Збір і перевірка первинної інформації про перевищення влади або службових повноважень.

3. Типові слідчі ситуації при розслідуванні перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу.

4. Організація та проведення невідкладних та першочергових слідчих дій при розслідуванні перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу.

5. Тактичні особливості проведення огляду місця події, обшуку, одночасного допиту двох та більше осіб при розслідуванні перевищення влади або службових повноважень..

6. Наступний етап досудового розслідування перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу

7. Особливості призначення і проведення експертиз у кримінальних провадженнях при розслідуванні перевищення влади або

службових повноважень.

Теми есе (рефератів)

1. Вимоги до організаційної та психологічної підготовки слідчого при проведенні слідчих дій з працівником правоохоронного органу, який підозрюється у перевищенні влади або службових повноважень.
2. Тактичні прийоми при проведенні одночасного допиту потерпілого та працівника правоохоронного органу, який підозрюється у перевищенні влади або службових повноважень..
3. Барери спілкування під час допиту підозрюваного у вчиненні перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу.
4. Особливості подолання протидії розслідуванню перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу.

Практичні завдання

Завдання 1

1. Проаналізуйте наведену у фабулі ситуацію та визначіть попередню кваліфікацію.
2. За наведеною фабулою складіть алгоритм початкових (невідкладних) дій слідчого та план розслідування кримінального провадження.

Відповідь обґрунтуйте з посиланнями на нормативно-правові акти.

Фабула: Гонтарев О.С., перебуваючи на посаді старшого слідчого відділу Р-го районного відділу Управління міністерства внутрішніх справ України у К-й області, та Бобров А.Т., перебуваючи на посаді оперуповноваженого сектору карного розшуку Р-го РВ УМВС України у К-й області, будучи відповідно до ч. 1 ст. 2 Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів», ч. 3 ст. 18 КК, примітки 1 до ст. 364 КК службовими особами правоохоронного органу, 26 березня 2015 року у період із 8:30 до 9:00 у центрі м. Р. на пл. Богдана Хмельницького, всупереч вимогам статей 9, 11, 12, 135, 140 КПК усно пред'явили незаконну вимогу Коваленку П.С. безвідкладно прослідувати за ними до слідчого відділу Р-го РВ УМВС України у К-й області для проведення слідчих дій, зазначивши при цьому, що останній начебто перебуває в розшуку, а суд надав дозвіл на його привід. Одержавши мотивовану відмову Коваленка П.С., виконати цю вимогу через її невідповідність вимогам закону, старший слідчий Гонтарев О.С., явно виходячи за межі своїх повноважень, висловив погрози застосувати фізичне насильство щодо Коваленка П.С.

Після цього, Гонтарев О.С. у групі з Бобровим А.Т. за допомогою

дільничного інспектора міліції Р-го райвідділу міліції Воропая К.В. та міліціонера - водія міського відділу державної служби охорони м. Л. при УМВС України у К-й області Качана О.О., які не були обізнані з обставинами затримання та не усвідомлювали протиправності своїх дій, шляхом перевищення влади та службових повноважень, за відсутності відповідної ухвали слідчого судді здійснили завідомо незаконний привід Коваленка П.С. до Р-го РВ УМВС України у К-й області. При цьому Бобров А.Т., знаючи про відсутність законних підстав для застосування такого приводу до Коваленка П.С. або його адміністративного затримання, несподівано для останнього, без попередження, завдав ударів ногою по його ногах, різко загнув йому руки за спину та незаконно застосував металеві кайданки, а Гонтарев О.С. ударив кулаком потерпілому у живіт.

Завдання 2

Питання для самоперевірки

1. Розкрийте особливості криміналістичної характеристики перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу.
2. Види перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу та їх характеристика.
3. Наслідки перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу та їх значення для кваліфікації протиправного діяння.
4. Типові слідчі ситуації при розслідуванні перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу.
5. Організація та проведення невідкладних та першочергових слідчих дій.
6. Характеристика наступного етапу досудового розслідування перевищення влади або службових повноважень, вчиненого працівником правоохоронного органу.

Завдання 3

Відповідно до наведеної в **Завданні 1** фабули складіть плани допитів громадян Воропая К.В. та Качана О.О. (з урахуванням їх процесуального статусу).

Рекомендована література

1. Криміналістика. Академічний курс : підруч. / Т. В. Варфоломєєва, В. Г. Гончаренко, В. І. Бояров [та ін.]. – К. : Юрінком Інтер, 2011. – 504 с.

2. Криміналістика (Криміналістична тактика): навч. посіб. / І.В. Берднік, М. Б. Головка, Л. А. Остапенко, І. П. Осипенко, М. П. Черненко. – Чернігів : Чернігівський національний технологічний університет, 2017. – 208 с.
3. Криміналістика в тестах : навч. посіб. / І. І. Когутич, О. М. Калужна, І. В. Жолнович [та ін.] ; за заг. ред. І. І. Когутича. – К. : Алерта, 2013. – 534 с.
4. Криміналістика : підручник / В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В. А. Журавель [та ін.] / за ред. В. Ю. Шепітька. – 4-те вид., перероб. і доп. – Х. : Право, 2008. – 464 с.
5. 12. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар. В 2 т. Т. 1. / О. М. Бандурка, Е. М. Блажинський, Є. С. Бурдоль [та ін.] ; за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонкин, А. В. Портнова. – Х. : Право, 2012. – 768 с.
6. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар. В 2 т. Т. 2. / О. М. Бандурка, Е. М. Блажинський, Є. С. Бурдоль [та ін.] ; за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонкин, А. В. Портнова. – Х. : Право, 2012. – 664 с.
7. Криміналістика : учебник / под ред. А. Г. Филиппова. – М. : Юриспруденция, 2010. - 352 с.
8. Криміналістика : учебник / Т. В. Аверьянова, Р. С. Белкин, Ю. Г. Корухов, Е. Р. Росинская. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Норма, 2008. – 944 с.
9. Когутич, І. І. Криміналістика курс лекцій / І. І. Когутич. – К. : Атіка, 2008. – 888 с.
10. Міронов, С. В. Розслідування перевищення влади або службових повноважень співробітниками правоохоронних органів: правові та організаційні проблеми / С. В. Міронов // Теорія та практика судової експертизи і криміналістики. - 2012. - Вип. 12. - С. 60-65.
11. Осипенко, І. П. Криміналістика (Методика розслідування окремих видів злочинів) : навч. посіб. – Ч. : ЧНТУ, 2018. – 292 с.
12. Crime Scene and Evidence Collection Handbook. Washington, D.C.: Bureau of Alcohol, Tobacco and Firearms, 1999.
13. DeForest, P.R., R.E. Gaensslen, and H.C. Lee. Forensic Science: An Introduction to Criminalistics. New York: McGraw-Hill, Inc., 1983.
14. FBI Handbook of Forensic Science, Collection, Identification and Shipping Index (with modifications). Washington, D.C.: Federal Bureau of Investigation, 1992.
15. Fisher, B.A.J. Techniques of Crime Scene Investigation, 5th Edition. Boca Raton, Florida: CRC Press Inc., 1993.
16. Fox, Richard H. and Carl L. Cunningham. Crime Scene Search and Physical Evidence Handbook. Washington, D.C.: U.S. Department of Justice, National Institute of Justice, 1973.
17. Kirk, P.L. Crime Investigation, 2nd Edition. New York: John Wiley

& Sons, 1974.

2.9 Тема 9. Особливості методики розслідування прийняття пропозиції обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою, а також незаконного збагачення

1. Криміналістична характеристика прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою.
2. Особливості початку кримінального провадження про прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою. Збір і перевірка первинної інформації.
3. Типові слідчі ситуації при розслідуванні прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою.
4. Організація та проведення невідкладних та першочергових слідчих дій при розслідуванні прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою.
5. Тактичні особливості проведення огляду місця події, обшуку, одночасного допиту двох та більше осіб при розслідуванні прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою.
6. Наступний етап досудового розслідування прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою.
7. Особливості призначення і проведення експертиз у кримінальних провадженнях при розслідуванні прийняття пропозиції обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою.

Теми есе (рефератів)

1. Криміналістична характеристика незаконного збагачення.
2. Особливості кваліфікації протиправних діянь, пов'язаних із незаконним збагаченням.
3. Особливості подолання протидії розслідуванню незаконного збагачення.
4. Криміналістична характеристика декларування недостовірної інформації (ст.366-1 КК України).

Практичні завдання

Завдання 1

1. Проаналізуйте наведену у фабулі ситуацію та визначіть попередню кваліфікацію.
2. За наведеною фабулою складіть алгоритм початкових (невідкладних) дій слідчого та план розслідування кримінального

провадження.

Відповідь обґрунтуйте з посиланнями на нормативно-правові акти.

Фабула: Кудінов А.О., працюючи головою Б-ї районної державної адміністрації Ч-ї області, будучи службовою особою, яка займає відповідальне становище та є представником виконавчої влади, під погрозою вчинити дії, які реально могли заподіяти шкоду праву Остроухова О.Л.на отримання у власність земельної ділянки, вимагав у останнього і 3 липня 2012 року через пособника – свого сина Кудінова М.А., який працював оперуповноваженим Б-го МРВ УСБУ в Ч-й області і сприяв своєму батькові шляхом надання порад з метою уникнення виявлення і документування злочину та погодився отримати у Остроухова передати Кудінову А.О гроші в якості неправомірної вигоди, одержав від Остроухова 6 927 500 грн. (850 000 доларів США) за надання йому та 11-ти особам, від імені яких той діяв, дозволу на розробку проекту землеустрою щодо відведення земельних ділянок у власність для ведення особистого селянського господарства, затвердження проекту землеустрою та передачу у власність земельних ділянок загальною площею 24 га із земель запасу О-ї сільської ради та підписання державних актів на право власності на вказані земельні ділянки.

Завдання 2

Питання для самоперевірки

1. Розкрийте особливості криміналістичної характеристики прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою.
2. В чому відмінність незаконного збагачення від підкупу службової особи та одержання останньою неправомірної вигоди шляхом вимагання.
3. Наведіть приклади типових слідчих ситуацій при розслідуванні прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою.
4. Розкрийте особливості кваліфікації прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою.
5. Назвіть особливості організації та проведення невідкладних та першочергових слідчих дій при розслідуванні прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою.
6. Охарактеризуйте особливості наступного етапу досудового розслідування прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою.

Завдання 3

Відповідно до наведеної в **Завданні 1** фабули визначить найменування, порядок та послідовність проведення негласних слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування.

Рекомендована література

1. Криміналістика. Академічний курс : підруч. / Т. В. Варфоломеева, В. Г. Гончаренко, В. І. Бояров [та ін.]. – К. : Юрінком Інтер, 2011. – 504 с.
2. Криміналістика (Криміналістична тактика): навч. посіб. / І.В. Берднік, М. Б. Головка, Л. А. Остапенко, І. П. Осипенко, М. П. Черненко. – Чернігів : Чернігівський національний технологічний університет, 2017. – 208 с.
3. Криміналістика в тестах : навч. посіб. / І. І. Когутич, О. М. Калужна, І. В. Жолнович [та ін.] ; за заг. ред. І. І. Когутича. – К. : Алерта, 2013. – 534 с.
4. Криміналістика : підручник / В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В. А. Журавель [та ін.] / за ред. В. Ю. Шепітька. – 4-те вид., перероб. і доп. – Х. : Право, 2008. – 464 с.
5. 12. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар. В 2 т. Т. 1. / О. М. Бандурка, Е. М. Блажинський, Є. С. Бурдоль [та ін.] ; за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонкин, А. В. Портнова. – Х. : Право, 2012. – 768 с.
6. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар. В 2 т. Т. 2. / О. М. Бандурка, Е. М. Блажинський, Є. С. Бурдоль [та ін.] ; за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонкин, А. В. Портнова. – Х. : Право, 2012. – 664 с.
7. Криміналістика : учебник / под ред. А. Г. Филиппова. – М. : Юриспруденция, 2010. - 352 с.
8. Криміналістика : учебник / Т. В. Аверьянова, Р. С. Белкин, Ю. Г. Корухов, Е. Р. Росинская. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Норма, 2008. – 944 с.
9. Когутич, І. І. Криміналістика курс лекцій / І. І. Когутич. – К. : Атіка, 2008. – 888 с.
10. Міронов, С. В. Розслідування перевищення влади або службових повноважень співробітниками правоохоронних органів: правові та організаційні проблеми / С. В. Міронов // Теорія та практика судової експертизи і криміналістики. - 2012. - Вип. 12. - С. 60-65.
11. Осипенко, І. П. Криміналістика (Методика розслідування окремих видів злочинів) : навч. посіб. – Ч. : ЧНТУ, 2018. – 292 с.

12. Crime Scene and Evidence Collection Handbook. Washington, D.C.: Bureau of Alcohol, Tobacco and Firearms, 1999.
13. DeForest, P.R., R.E. Gaensslen, and H.C. Lee. Forensic Science: An Introduction to Criminalistics. New York: McGraw-Hill, Inc., 1983.
14. FBI Handbook of Forensic Science, Collection, Identification and Shipping Index (with modifications). Washington, D.C.: Federal Bureau of Investigation, 1992.
15. Fisher, B.A.J. Techniques of Crime Scene Investigation, 5th Edition. Boca Raton, Florida: CRC Press Inc., 1993.
16. Fox, Richard H. and Carl L. Cunningham. Crime Scene Search and Physical Evidence Handbook. Washington, D.C.: U.S. Department of Justice, National Institute of Justice, 1973.
17. Kirk, P.L. Crime Investigation, 2nd Edition. New York: John Wiley & Sons, 1974.

2.10 Тема 10. Особливості методики розслідування пропозиції, обіцянки або надання неправомірної вигоди службовій особі, а також зловживання впливом

1. Криміналістична характеристика пропозиції, обіцянки або надання неправомірної вигоди службовій особі, а також зловживання впливом.
2. Особливості початку кримінального провадження щодо пропозиції, обіцянки або надання неправомірної вигоди службовій особі, а також зловживання впливом. Збір і перевірка первинної інформації.
3. Типові слідчі ситуації при розслідуванні пропозиції, обіцянки або надання неправомірної вигоди службовій особі, а також зловживання впливом.
4. Організація та проведення невідкладних та першочергових слідчих дій при розслідуванні пропозиції, обіцянки або надання неправомірної вигоди службовій особі, а також зловживання впливом.
5. Тактичні особливості проведення огляду місця події, обшуку, одночасного допиту двох та більше осіб при розслідуванні пропозиції, обіцянки або надання неправомірної вигоди службовій особі, а також зловживання впливом.
6. Наступний етап досудового розслідування пропозиції, обіцянки або надання неправомірної вигоди службовій особі, а також зловживання впливом.
7. Особливості призначення і проведення експертиз у кримінальних провадженнях при розслідуванні пропозиції, обіцянки або надання неправомірної вигоди службовій особі, а також зловживання впливом.

Теми есе (рефератів)

1. Проблеми визначення суб'єкта одержання неправомірної вигоди або пропозиції здійснити вплив за надання такої вигоди.

2. Особливості кваліфікації протиправних діянь, пов'язаних із зловживання впливом.

3. Особливості подолання протидії розслідуванню пропозиції, обіцянки або надання неправомірної вигоди службовій особі.

4. Криміналістична характеристика підкупу особи, яка надає публічні послуги (ст.368-4 КК України).

Практичні завдання

Завдання 1

1. Проаналізуйте наведену у фабулі ситуацію та визначіть попередню кваліфікацію.

2. За наведеною фабулою складіть алгоритм початкових (невідкладних) дій слідчого.

Відповідь обґрунтуйте з посиланнями на нормативно-правові акти.

Іванова І.І., обіймаючи посаду заступника голови Г-ї районної в м. Києві державної адміністрації (далі - РДА) , у період часу з 31 жовтня по 01 листопада 2012 року, у приміщенні РДА по просп. 40-річчя Жовтня, 42, в м. Києві, діючи всупереч інтересам служби, з корисливих мотивів, в порушення вимоги п.2.4 Тимчасового порядку присвоєння поштових адрес об'єктам нерухомості у місті Києві, затвердженого розпорядженням Виконавчого органу Київської міської ради (КМДА) від 25 червня 2011 року № 1094, завізувала проект розпорядження від імені голови Г-ї РДА №700 від 01 листопада 2012 року «Про присвоєння поштової адреси житловому будинку за адресою: вул. Академіка Проскурова, 5-в у Г-му районі» без надання замовником ТОВ ТМО «Корвалол-Холдінг» довідки про сплату пайової участі у створенні соціальної та інженерно-транспортної інфраструктури м. Києва, що призвело до недоотримання бюджетом м. Києва коштів у загальній сумі 1 115 847,15 грн.

Завдання 2

Питання для самоперевірки

1. Розкрийте особливості криміналістичної характеристики зловживання впливом.

2. Наведіть приклади типових слідчих ситуацій при розслідуванні пропозиції, обіцянки або надання неправомірної вигоди службовій особі.

3. Розкрийте особливості кваліфікації пропозиції, обіцянки або надання неправомірної вигоди службовій особі.

4. Назвіть особливості організації та проведення невідкладних та першочергових слідчих дій при розслідуванні пропозиції, обіцянки або надання неправомірної вигоди службовій особі.

5. Охарактеризуйте особливості наступного етапу досудового розслідування пропозиції, обіцянки або надання неправомірної вигоди службовій особі.

Завдання 3

Відповідно до наведеної в **Завданні 1** фабули складіть план розслідування кримінального провадження.

Рекомендована література

1. Криміналістика. Академічний курс : підруч. / Т. В. Варфоломєєва, В. Г. Гончаренко, В. І. Бояров [та ін.]. – К. : Юрінком Інтер, 2011. – 504 с.
2. Криміналістика (Криміналістична тактика): навч. посіб. / І.В. Берднік, М. Б. Головка, Л. А. Остапенко, І. П. Осипенко, М. П. Черненко. – Чернігів : Чернігівський національний технологічний університет, 2017. – 208 с.
3. Криміналістика в тестах : навч. посіб. / І. І. Когутич, О. М. Калужна, І. В. Жолнович [та ін.] ; за заг. ред. І. І. Когутича. – К. : Алерта, 2013. – 534 с.
4. Криміналістика : підручник / В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова, В. А. Журавель [та ін.] / за ред. В. Ю. Шепітька. – 4-те вид., перероб. і доп. – Х. : Право, 2008. – 464 с.
5. 12. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар. В 2 т. Т. 1. / О. М. Бандурка, Е. М. Блажинський, Є. С. Бурдоль [та ін.] ; за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонкин, А. В. Портнова. – Х. : Право, 2012. – 768 с.
6. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар. В 2 т. Т. 2. / О. М. Бандурка, Е. М. Блажинський, Є. С. Бурдоль [та ін.] ; за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонкин, А. В. Портнова. – Х. : Право, 2012. – 664 с.
7. Криміналістика : учебник / под ред. А. Г. Филиппова. – М. : Юриспруденция, 2010. - 352 с.
8. Криміналістика : учебник / Т. В. Аверьянова, Р. С. Белкин, Ю. Г. Корухов, Е. Р. Росинская. – 3-е изд., перераб. и доп. – М.: Норма, 2008. – 944 с.
9. Когутич, І. І. Криміналістика курс лекцій / І. І. Когутич. – К. : Атіка, 2008. – 888 с.
10. Мишков Я.Є. Методика розслідування хабарництва: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.09 / Я.Є. Мишков. – Х., 2005. – 20 с.
11. Ляш А.А. Осмотр в делах о получении взятки: некоторые проблемы / А.А. Ляш, В.Н. Лищенко // Адвокат. – № 4 (151). – 2013. – С. 10–14.
12. Осипенко, І. П. Криміналістика (Методика розслідування окремих видів злочинів) : навч. посіб. – Ч. : ЧНТУ, 2018. – 292 с.
13. Crime Scene and Evidence Collection Handbook. Washington, D.C.: Bureau of Alcohol, Tobacco and Firearms, 1999.

14. FBI Handbook of Forensic Science, Collection, Identification and Shipping Index (with modifications). Washington, D.C.: Federal Bureau of Investigation, 1992.
15. Fisher, B.A.J. Techniques of Crime Scene Investigation, 5th Edition. Boca Raton, Florida: CRC Press Inc., 1993.
16. Fox, Richard H. and Carl L. Cunningham. Crime Scene Search and Physical Evidence Handbook. Washington, D.C.: U.S. Department of Justice, National Institute of Justice, 1973.
17. Kirk, P.L. Crime Investigation, 2nd Edition. New York: John Wiley & Sons, 1974.

3. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Тактика слідчих (розшукових) дій: предмет, завдання, джерела та засоби.
2. Правова основа діяльності підрозділів досудового розслідування, уповноважених здійснювати кримінальне провадження про злочини у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг .
3. Допит: поняття, сутність та види.
4. Порядок виклику свідка для допиту.
5. Процесуальний порядок виклику підозрюваного для допиту.
6. Забезпечення законності під час проведення допиту. Активність і наступальність допиту. Межі допустимості психологічного впливу на допитуваного.
7. Фактори, що впливають на формування і дачу показань. Використання даних логіки, психології, педагогіки та інших наук у тактиці допиту.
8. Підготовка до допиту. Визначення предмета допиту. Особливості організації допиту при розслідуванні злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.
9. Прийоми встановлення психологічного контакту з допитуваним.
10. Тактичні прийоми допиту: надання допомоги допитуваному у відновленні забутого, викриття неправдивих показань, подолання позиції відмови від дачі показань, використання доказів.
11. Тактика допиту потерпілих
12. Тактичні прийоми допиту свідків.
13. Тактичні прийоми допиту підозрюваних і обвинувачених. Особливості допиту підозрюваних, обвинувачених у груповій справі.
14. Тактика допиту неповнолітніх.
15. Допит за участю перекладача, спеціаліста.
16. Фіксація ходу і результатів допиту. Технічні засоби фіксації показань.
17. Допит свідка під час досудового розслідування в судовому засіданні.
18. Місце та роль слідчого експерименту в системі слідчих (розшукових) дій.
19. Слідчий експеримент: поняття, мета та підстави застосування.
20. Підготовка до проведення слідчого експерименту.
21. Види слідчого експерименту та тактичні положення проведення дослідів чи випробувань під час розслідування злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

22. Участь спеціаліста в організації проведення слідчого експерименту під час розслідування злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

23. Тактичні особливості відтворення дій, обставин певної події під час розслідування злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

24. Фіксація ходу і результатів слідчого експерименту.

25. Пред'явлення для впізнання під час досудового розслідування: поняття, сутність, підстави проведення.

26. Види пред'явлення для впізнання та їх характеристика.

27. Організаційно-підготовчі заходи для пред'явлення для впізнання при розслідуванні злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

28. Психологічний та криміналістичний аспекти впізнання.

29. Фіксація ходу та результатів пред'явлення для впізнання.

30. Узнавання як психофізіологічний процес: поняття, сутність, види та значення для досудового розслідування злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

31. Тактика пред'явлення для впізнання живих осіб.

32. Тактика пред'явлення для впізнання трупа та його частин.

33. Тактика пред'явлення для впізнання за голосом та особливостями мовлення.

34. Поняття, сутність і форми використання спеціальних знань при розслідуванні злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

35. Предмет, об'єкт, задачі та методика судової експертизи.

36. Особливості призначення криміналістичних експертиз при розслідуванні злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

37. Трасологічні експертизи та їх види.

38. Почеркознавча експертиза: основні завдання, об'єкти дослідження, орієнтовний перелік вирішуваних питань при розслідуванні злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

39. Судово-авторознавча експертиза: основні завдання, об'єкти дослідження, орієнтовний перелік вирішуваних питань при розслідуванні злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

40. Технічна експертиза документів: основні завдання, об'єкти дослідження, орієнтовний перелік вирішуваних питань при розслідуванні злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

41. Висновок експерта як джерело судового доказу. Зміст та форма висновку експерта.

42. Підготовка до проведення експертизи. Вибір експерта (експертного закладу).

43. Порядок призначення експертизи. Фактичні та юридичні підстави призначення судової експертизи.

44. Структура висновку експерта.

45. Поняття і види зразків для порівняльного дослідження, вимоги до них. Правила і тактика отримання зразків.

46. Особливості призначення додаткової, повторної, комісійної та комплексної експертиз.

47. Поняття, сутність та сучасні тенденції розвитку криміналістичної методики.

48. Джерела та структура криміналістичної методики. Потреби слідчої практики, як умова розвитку криміналістичної методики.

49. Поняття, сутність та види слідчих ситуацій, компоненти слідчої ситуації.

50. Криміналістична характеристика злочинів та її значення для кримінального провадження.

51. Принципи криміналістичної методики як розділу криміналістики.

52. Роль та місце криміналістичної методики в забезпеченні слідчої діяльності.

53. Типові слідчі ситуації та слідчі версії початкового і наступного етапів розслідування злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

54. Особливості початку кримінального провадження. Типові слідчі ситуації, зміст початкових слідчих дій при розслідуванні злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

55. Етапи досудового розслідування злочинів у сфері службової діяльності, їх характеристика.

56. Підстави та порядок вилучення і дослідження документів з метою встановлення характеру порушення службовою особою при розслідуванні злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

57. Тактична операція "затримання на гарячому" та використання оперативно-розшукових заходів у ході розслідування злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

58. Тактичні особливості проведення огляду місця події, обшуку, одночасного допиту двох та більше осіб при розслідуванні злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

59. Криміналістична характеристика зловживання владою або службовим становищем.

60. Типові слідчі ситуації та версії початкового етапу розслідування зловживання владою або службовим становищем.

61. Зловживання владою або службовим становищем: особливості початку досудового розслідування; збір і перевірка первинної інформації про вчинення злочину; формування типових версій; планування розслідування.

62. Наступний етап досудового розслідування зловживання владою або службовим становищем. Специфіка провадження слідчих (розшукових) дій.

63. Організація й тактика проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування зловживання владою або службовим становищем. Особливості подолання протидії розслідуванню.

64. Криміналістична характеристика вчинення службової недбалості.

65. Особливості початку досудового розслідування службової недбалості. Збір і перевірка первинної інформації про вчинення злочину. Формування типових версій. Планування розслідування.

66. Наступний етап досудового розслідування службової недбалості. Особливості провадження слідчих (розшукових) дій під час подальшого розслідування службової недбалості.

67. Організація й тактика проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування службової недбалості.

68. Криміналістична характеристика зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми.

69. Поняття зловживання повноваженнями, його співвідношення з поняттям зловживання владою або службовим становищем.

70. Криміналістична характеристика зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги.

71. Типові версії при розслідуванні зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги.

72. Планування розслідування службового підроблення. Організація та проведення невідкладних і першочергових слідчих дій при розслідуванні службового підроблення

73. Відмежування зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги, від привласнення або розтрати чужого майна.

74. Криміналістична характеристика перевищення влади або службових повноважень перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу.

75. Особливості початку кримінального провадження про перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу. Збір і перевірка первинної інформації про перевищення влади або службових повноважень.

76. Типові слідчі ситуації при розслідуванні перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу.

77. Організація та проведення невідкладних та першочергових слідчих дій при розслідуванні перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу.

78. Тактичні особливості проведення огляду місця події, обшуку, одночасного допиту двох та більше осіб при розслідуванні перевищення влади або службових повноважень.

79. Наступний етап досудового розслідування перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу

80. Особливості призначення і проведення експертиз у кримінальних провадженнях при розслідуванні перевищення влади або службових повноважень.

81. Вимоги до організаційної та психологічної підготовки слідчого при проведенні слідчих дій з працівником правоохоронного органу, який підозрюється у перевищенні влади або службових повноважень.

82. Тактичні прийоми при проведенні одночасного допиту потерпілого та працівника правоохоронного органу, який підозрюється у перевищенні влади або службових повноважень..

83. Барери спілкування під час допиту підозрюваного у вчиненні перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу.

84. Особливості подолання протидії розслідуванню перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу.

85. Криміналістична характеристика прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою.

86. Особливості початку кримінального провадження про прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою. Збір і перевірка первинної інформації.

87. Типові слідчі ситуації при розслідуванні прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою.

88. Організація та проведення невідкладних та першочергових слідчих дій при розслідуванні прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою.

89. Тактичні особливості проведення огляду місця події, обшуку, одночасного допиту двох та більше осіб при розслідуванні прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою.

90. Наступний етап досудового розслідування прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою.

91. Особливості призначення і проведення експертиз у кримінальних провадженнях при розслідуванні прийняття пропозиції обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою.

92. Криміналістична характеристика незаконного збагачення.

93. Особливості кваліфікації протиправних діянь, пов'язаних із незаконним збагаченням.

94. Особливості подолання протидії розслідуванню незаконного збагачення.

95. Криміналістична характеристика декларування недостовірної інформації (ст.366-1 КК України).

96. Обшук: поняття, види, підстави та порядок проведення при розслідування злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

97. Негласні слідчі (розшукові) дії та організація їх проведення у процесі розслідування злочинів у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг.

98. Правова основа та форми взаємодії підрозділів досудового розслідування з іншими підрозділами правоохоронного органу .